

Prosjekt

Vern vipa

For vern av vipa og de øvrige fuglene i Karmøys
kulturlandskap

Rapport 5-2016 BioDiv2010

Arnt Kvinnesland

Tittel: Prosjekt Vern Vipa. Rapport 5-2016.

Forfatter: Arnt Kvinnesland.

Foto: Arnt Kvinnesland (når annet ikke er nevnt). Forside: Vipehann på hekkeplass ved Kvitamy, Hillesland, 11.3.16.

Forkortelser er benyttet for navn knyttet til mange observasjoner. OKB: Oskar K. Bjørnstad, HIH: Hans Inge Hansen, JSI: Jonny Simonsen, KBS: Knut Bendik Storesund, KMS: Kjell Magne Storesund, AO: Artsobservasjoner.no (observatører til omtalte funn kan søkes opp). Observasjoner som ikke knyttet til kilde, er gjort av forfatter av rapporten.

Emneord: Vipe, vern, mangfold, naturforvaltning, kulturlandskap.

Ferdigstilt: 11.11.16

BioDiv2010 bestod i 2016 av følgende personer: Oskar K. Bjørnstad (OKB), Peder Christiansen (PCH), Hans Inge Hansen (HIH), Arnt Kvinnesland (AKV), Kjell Magne Storesund (KMS) og Knut Bendik Storesund (KBS).

BioDiv2010 vil takke alle bønder og grunneiere i Karmøy som tar hensyn til vipa og de andre hekkefuglene i åker og eng. Takk til dere som har stilt på info-møtene vi har hatt og til alle som har kontaktet oss for rådgiving og meddelt oss viktige observasjoner. Også takk til jegere som hjelper oss å holde nede antall smårovilt.

Økonomisk støtte fra: Gassco, Fylkesmannen i Rogaland og Skudenes & Aakra Sparebank. Vi takker for at dere hjelper oss i arbeidet med å ivareta vipa og de andre trua fugleartene i Karmøys jordbrukslandskap.

Kontakt oss: Prosjektet Vern Vipa fortsetter i 2017. Kontaktpersoner: Knut Bendik Storesund 95 777 838 og Kjell Magne Storesund 97 573 183. Følg vipeprosjektet videre her: <http://karmoy.ringmerkingsgruppe.no/>

Hekkesesongen kort oppsummert:

Det hekket drøyt 150 par vipper i Karmøy kommune i 2016. Resultat betyr at bestandsnedgangen ikke har stoppet opp og at utbredelsesområdet fortsatt skrumper inn. Gunstige værforhold og godt samarbeid mellom bønder og Vern vipa-prosjektet, var medvirkende til at mange unger kom på vingene i 2016. Vipevennlige bønder og predator kontroll er avgjørende for om vipa har ei framtid i Karmøy.

Innhold

Innledning	4
Innsats	4
Mannskap og metoder	5
Møter	5
Økonomi	5
Gassco støtter vipa	5
Påvirkningsfaktorer	6
Predatorer	6
Installasjoner og trafikk	9
Jordbruket	10
Vær- og næringsforholdene	11
Overvintring	16
Ankomst	17
De første	16
Hovedankomst og trekkavslutning	17
Til hekkeplassene	18
Hekketid	20
Observasjoner fra hekkeplassene	20
Oppsummering av bestandsforhold	25
Tabell. Bestandstall 2011-16	26
Kart. Hekkesteder 2016	27
Valg av hekkebiotoper	28
Jordleie	30
Høst og borttrekk	31
Merking, gjenfunn og kontroller	32
Rødlistearter og andre trua fugler i Karmøys kulturlandskap	33
Utryddelsen av vipa	49
Den tause våren rykker nærmere	50

Innledning

Årets vipereport følger samme mal som tidligere. Det viktigste med disse rapportene er at vi får tall- og kartfestet bestandstallene for hvert år, slik at vi kan sammenligne og tilpasse prosjektets videre arbeid til utviklingen for den trua vadefuglen.

I motsetning til den kjølige og våte våren i 2015, fikk vi det motsatte været i 2016 med tidlig varme og mye sol uten at det ble tørketid. Mange unger kom på vingene. Likevel opplevde vipene også denne hekkesesongen store tap. De største vanskene for vipa ser ut til å være mangel på gode hekkebiotoper – der substratet gir ungene maksimal mulighet for å finne mat – og fred nok fra jordbruksmaskiner og predatorer. Mye tyder på at reven er den som gjør størst skade blant rovdirene.

Vern vipa har hatt godt samarbeid med bønder som har avsatt «vipeåkre». Størst suksess ble oppnådd med måten dette ble gjort på på Gunnarshaug. Slik det ble gjort her, vil vi forsøke å få til mer av utover i kommunen de kommende årene. Løsningen er at åkrer (der det fortsatt finnes vipere i nærheten) blir tillaget på høsten eller før vipes ankomst tidlig på våren. Åkrene ikke bare pløyes, men harves og helst sprøytes på forhånd, slik at ikke gress vokser opp over hode på vipene i løpet av sesongen. Det må ikke foregå noen form for arbeid på åkrene i vipes hekketid (mars-juli). Bøndene som blir med på ordningen får økonomisk kompensasjon for avlingstapet.

I årets rapport tar vi med en oversikt over alle trua arter i Karmøys jordbrukslandskap. Mange av disse har langt lavere bestandstall enn vipa. Storspoven for eksempel, har neppe mer enn 40 par igjen. Også disse andre artene skal inkluderes i Verns vipas strategi og verneplaner framover.

Innsats

Mannskap og metoder

Samtlige medlemmer av Biodiv2010 som jobber med Vern vipa-prosjektet var aktivt med i arbeidet i 2016. Det ble i år brukt mye tid i felt for å kartlegge bestanden. Opptellinger av antall vipere på hekkeplassene ble på de fleste stedene gjort flere ganger i løpet av sesongen. Vi la imidlertid ikke vekt på å finne flest mulig reir for å unngå unødvendig forstyrrelser av hekkende vipere. Av samme grunn ble det heller ikke ringmerket så mange unger som vi kunne.

Kontaktinformasjon:

Arnt Kvinnesland	46833022	arntk@online.no
Oskar Bjørnstad	91180252	kontor@fulger.net
Kjell Magne Storesund	97573183	evilcaprino@hotmail.com
Knut Bendik Storesund	95777838	knutbstoresund@gmail.com
Peder Christiansen	97156935	pch01@karmoy.kommune.no

Møter

BioDiv 2010 med Vern vipa-prosjektet hadde i alt fire møter i løpet av 2016. De ble holdt 20.1, 20.4, 5.10 og 7.12. Referater foreligger fra møtene.

I korte trekk ble det under møtene jobbet med å sortere ut aktuelle nøkkelområder for vipa i Karmøy og hvordan vi gjennom samarbeid med bønder i disse områdene kan få avsatt åker og eng med tanke på optimale hekkebetingelser for vipa. Vi har fått utarbeidet en oversikt over grunneiere i de viktigste vipeområdene, hvilke tiltak vi ser for oss på de ulike lokalitetene, og hva vi har å tilby som økonomisk kompensasjon til den enkelte bonde/grunneier som frivillig ønsker å være med på ordningen.

Alle avtaler gjelder til 1. juli. Hva avtalen skal innebære må avtales i samarbeid med bøndene. Sprøyting og brakklegging, uten å så i, er ønskelig. Vi ønsker gjerne 8 daa eller mer. I 2016 var det ca. 8 daa som var sprøytet på Gunnarshaug, hvor det kom 4 vipereir.

Det ble diskutert på møtet i oktober at BioDiv 2010 kontakter grunneierlag for å foreslå en frivillig avtale om fredning av fåtallige hekkefuglarter i Karmøy, slik at en unngår jakt på sårbare arter med en kritisk bestandssituasjon. Det gjelder bl.a. orrfugl, brunnakke og rugde.

Økonomi

Prosjektets inntekter i 2016 er tilskudd fra fylkesmannens miljøvern avdeling på 16 000 kroner. Videre er Vern Vipa sponset med 20 000 kroner fra Gassco. Ytterligere utgifter dekkes av Karmøy kommunes naturforvalter.

Utgifter i prosjektet er i hovedsak avtaler med bønder om "leie" av jord. Det er også utgifter til lønn til bønder som har gjort tiltak, som sprøyting, pløying osv. None utgifter er det også til kjøregodtgjørelse og rapportskrivning. Alt arbeid i felt med overvåking av vipa er gjort på dugnad av Vern Vipas medlemmer, i samarbeid med grunneiere og andre.

Gassco støtter vipa

Av TERJE STØRKSEN, HAUGESUNDS AVIS

Publisert: 14. januar 2016

KARMØY: Gassco har inngått en samarbeidsavtale som innebærer økonomisk støtte til prosjektet Vern Vipa i Karmøy kommune.

Avtalen som utløser et årlig støttebeløp på 20.000 kroner, er inngått med BioDiv 2010 og Karmøy Ringmerkingsgruppe. BioDiv 2010 er en lokal gruppe som arbeider for å opprettholde biologisk mangfold i Karmøy. Støttebeløpet skal brukes til å tilrettelegge for å bevare vipa og andre truede fuglearter som er knyttet til kulturlandskapet i Karmøy kommune.

– På rødlista som viser arters sannsynlighet for å dø ut, er vipa nå oppført som kritisk truet. Dette understreker den dramatiske tilbakegangen for vipa de siste årene. Bidraget fra Gassco er verdifullt og hjelper oss til å få til frivillige vernetiltak i samarbeid med utvalgte bønder, sier naturforvalter i Karmøy kommune, Peder Christiansen.

Påvirkningsfaktorer

I dette kapittelet tar vi med kjente farer og trusler som fuglene i kulturlandskapet står over for og som er med på å påvirke bestandene. Positive tiltak er også inkludert.

Predatorer

Mink

16.4 1 skutt (ved hjelp av hund) på Laksodden, Sandhåland (Odd Vikingstad m.fl.). Øvrige funn av mink er å finne i rapporten «Sjøfugler i Karmøy 2016» hvor også minkjakta er omtalt.

Mår

17.3 En vinterobservasjon fra SØ-Karmøy (F. Langåker).

23.3 Hele 14 mår ble tatt i feller på Bokn i vinter (via Dag Fjeldstad).

17.4 Fersk skitt på sti øst for Øvre Brekkevatn.

Mårbestanden på Karmøy har gått uventet og brått ned siden 2015, og dette har gitt positive utslag for hekkeresultatene til en rekke fuglearter både i skog, hei og jordbruksområder de to siste årene.

Rev

Snøfall 15.1.16. Tur etter dyrespor i Stiklene dagen etter viste revetråkk «over alt». Det var ikke ett vann uten spor, fra Røyningsvatnet på Snørteland til Søre Brekkevatnet og Vaulen – og knapt nok en sti som ikke viste at det hadde vært rev her for mindre enn ett døgn siden (AKV). Det betyr at revstemmen på Karmøy fortsatt er altfor høy, og at rovdiret er det største hindret for at bakkehekkende fugler vil klare å øke sine bestander. Uten hardere jakt enn det en har hatt de siste årene, vil trolig flere fuglearter i heia forsvinne. Orrfuglen er sannsynligvis den som vil utgå først om ikke predatorpresset letter.

Revespor på Himramjåvatnet 16.1.16.

Selv om tjedereiret lå på en kunstig opphøyd plattform med kameraovervåking, klarte reven å finne det og sette alle eggene til livs. Hvis en ikke holder revestammen nede i habitater med bakkehekkende vadefugler, er det meste av annet vernearbeid for fuglene forgjeves.

Bildet er hentet fra:

<https://www.zoos.no/tjeldparet/195218896/her-gjor-mikkkel-rent-bord-i-tjeldreiret> Lastet 26.5.16

Også de påfølgende dagene (17.-21.1) ble det lett etter dyrespor i snøen på Sør-Karmøy, og alle som var med rapporterte at de ikke kunne huske å ha sett så tett med spor av rev før. Dette gjaldt områdene Stikleivatnet-Tretjødnane og Mjåvatnet-Hillesland-Dale.

- 17.3 To rever på åte SØ-Karmøy (viltkamera). F. Langåker.
- 17.4 Skitt på sti nord for Melstokkevatnet.
- 16.5 Minst 11 lam tatt på Dale, flest villsaulam og flest i lyngheiområdet, i løpet av de siste ukene. 4 revunger avlivet i hi på Tjøstheim. Foruten lam ble ei rugde funnet i hiet, sannsynligvis tatt på reir. (F. Langåker). 1 lam tatt på Skitnadal (M. Blikshavn).

Ukjent predator

- 6.5 7 av 10 reir på gjenlegg ved Ånå på Ferkingstad var plyndret (noen muligens ødelagt i forbindelse med kunstgjødsling av åkeren). Knuste eggskall i eller ved reiret.
- 12.5 Samtlige 3 vipereir i gjenlegg på Nordstokke var plyndret, pluss et tjeldereir.

Katt

Er fortsatt vanlig å observere på jakt i de viktigste hekkeområdene for vipa rundt i hele kommunen.

Sofapus og rovdyr. Selv katter med godt stell, er ivrige jegere. Ikke en gang i fjæra er fuglene trygge. Denne drev fuglejakt i Tarevika 27.9.16.

Vandrefalk

Jan.-feb.: I alt 10 funn (11 ind.) mot 10 funn (10 ind.) i 2015 (AO).

- 18.3 1 over Revur (foto). E.M. Simonsen.
- 4.4 1 lettet med bytte (trolig en stær eller trost) ved trekkteillingshytta, Sandhåland. En jaktet ved Hoptjern.
- 6.4 1 Otravika/Kvilhaugsvik (AO).
- 1.8 Fra hekketida (mars-juli) er kun 8 observasjoner registrert på Artsobservasjoner.

Vandrefalk på farten i hekketida. Mannes, 10.5.16.

I tillegg til overnevnte funn kommer ennå ikke innlagte observasjoner fra Vern vipa. Det hekker trolig årlig 1-2 par på Vest-Karmøy. Arten var ikke så ofte å se i mulige hekkeområder i år som tidligere. Det er mulig at 2014 vil bli stående som toppåret for arten i Karmøy. Vandrefalkens tilstedeværelse på vipenes hekkeområder er hyppigst på strekningen Sandhåland-Ferkingstad og på Torvastad.

Hønehauk

Jan.-feb.: I alt 4 funn mot 3 funn i 2015 (AO).

29.3 1 ved Bøvatnet (satt i tre), KMS.

En av de siste orrfuglene på Karmøy funnet drept på leiken ved Burmaveien 29.4.16. Hønehauk er mange ganger sett jaktende på spillende orrfugler i området og er trolig årsak til denne hanens død. Det høye antallet predatorer er i ferd med å ta knekken på orrfuglbestanden i Karmøy.

1.8 Vipenes plutselige forsvinning fra den vellykka og mangeårige hekkeplassen på Sund, må muligens ses i lys av re-etablering av et hønehaukrevir i nærheten. Også tjeld, rødstilk og storspove hadde forlatt området.

Kun 5 observasjoner (7 individer) registrert i hekketida (mars-juli) på AO. Hekkeplasser av året er imidlertid kjent fra både Nord- og Sør-Karmøy, men vipene synes mest utsatt for haukeklørne på nordre delen av øya.

Hubro

Kun ett reir med unger påvist i nærheten av hekkeområder for vipa i kommunene i år. Hubro var til stede i vipenes hekkeområder på sørspissen av Karmøy (Mjølhus-Syre og Hillesland/Vik), men usikkert hvilke predatorer som var innblandet i vipers forsvinning i hekketida her. Det samme gjelder for området Åkra-Stava.

Ravn

16.4 Begge reirene på de tradisjonelle hekkeplassene på SØ-Karmøy, Falnes og Snørteland ble plyndret av bønder denne våren. Tre par langs Vest-Karmøy lyktes med å få opp unger.

Kråke

Bestanden holder seg stabil og høy nær bebyggelse. Hekking i skogteiger og treklynger i hei og utmark som var vanlig i forrige århundre, har opphørt. Det er usikkert i hvor stor grad kråke er involvert i plyndring av vipeegg og unger.

Installasjoner og trafikk

Et urovekkende høyt antall fugler drepes årlig pga. installasjoner – på land og til sjøs. Lokalt er det trolig el.ledninger som tar flest liv. Vi tar med noen funn fra kulturlandskapet i 2016:

Ledningsnett i Karmøy er som et edderkoppspinn, ikke lett å unngå for de som er avhengige av å benytte luftrommet lavt over bakken. En familieflokk på 6 sangsvaner som gresset på Hillesland 20.2.16 ble skremt opp av en hund (i bånd). I det svanene lettet traff den ene av foreldrefuglene høyspentkablene som går gjennom dalen og datt hardt og brutalt i bakken. Vingene er som vi ser ikke brukket, men svana døde likevel kort tid etter, trolig av indre skader. Resten av familien fortsatte mot Hilleslandsvatnet og ventet...forgjeves.

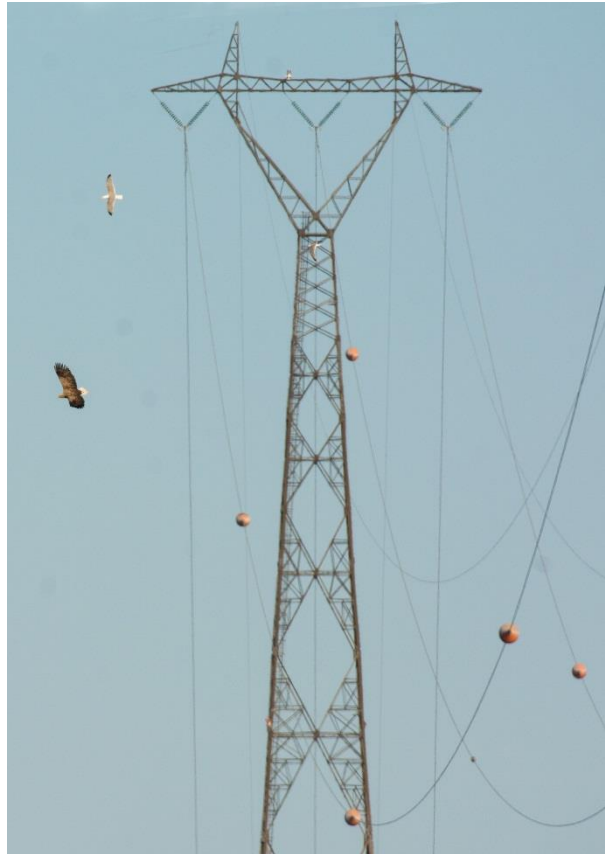
20.2: En flokk sangsvaner bestående av to familiegrupper på 5 og 6 som beitet på ei eng på Hillesland, ble skremt opp av synet av en hund (i bånd) på veien like ved. De lettet og en av foreldrene i flokken på fem traff høyspentledningene som går på skrå oppover dalen. Svana tatt fort og tungt i bakken. Den forsøkte å lette igjen, men kunne ikke komme seg hverken på beina eller på vingene. Dagen etter var den død.

30.3 En storspove med brukket ving sett under høyspentlinjene nord for Hydro, Håvik.

30.5 Ei vipe bildrept ved Bøvatnet.

12.11 Ei jordugle funnet i live med brukket ving under høyspentlinje på Hovdastad/Dale.

Strømkablene over Karmsundet tar mange fugleliv – også på strekket videre vestover, etter Karmsundet. På bildet ei havørn og en gråmåke i farlig luftrom over Karmsundet.

Jordbruket

Hva som skjer i Karmøys jordbruksområder er et være eller ikke-være for vipa i årene som kommer. Vi tar bare med noen eksempler her på hvordan det kan gå galt.

- 27.4 Et gjenlegg på Nordstokke med to vipereir var pløyd/harvet og ett reir var ødelagt. Det andre reiret (4 egg) hadde bonden selv satt pinne på og kjørt utenom.
- 1.5 Sauer på beite på Norbø tråkket ned det ene vipereiret her til tross for at Vern vipa hadde forsøkt å skjerme reiret med en enkel inngjerding. KBS.
- 4.5 Enga ved Stavasanden NØ var nylig kunstgjødsla, ett reir var overkjørt, ett hadde tilfeldigvis sluppet unna mellom traktorhjulene. Ennå ingen unger sør for Ådland skole hvor det allerede 6.4 var et fullagt kull. 3 par ruger her fortsatt, noe som tyder på omlegginger.
- 6.5 På enga sør for fotballbanene på Ferkingstad ved Stolsånå ble 8 reir pinnesatt og ytterligere 2 rugende vipere ble sett på avstand etterpå, 25.4. Noen dager seinere hadde bonden kjørt ut kunstgjødsla. 6.5 var det bare 2 reir igjen med egg på eng, 1 hadde klekt og foreldrepar varslet unger. I de øvrige reirene var det knuste eggskall i reirgropene eller nær disse. Kunne ikke se at reirene var blitt overkjørt, heller tatt av rev eller annen predator.

Vær- og næringsforholdene

Vinter og tidlig vår (januar-februar)

Kuldeperiode: Det nye året innledet med en tre uker lang kuldeperiode. Stort sett barfrost, men litt snø mot slutten av perioden. De kaldeste dagene ble 20.-21.1 med rundt 12 minusgrader på det kaldeste. Mot slutten av året (desember) ble det gjort færre observasjoner i år enn i fjor i begynnelsen av måneden, men endte opp med samme antallet i siste halvdel av måneden med 4-6 ved Tarevika. Største flokk i 2014 var på 40 ved Tarevika 4.12, mens det seneste tosifra tallet i 2015 ble notert 18.-19.11.15. I første uka av januar 2016 ble det gjort tre observasjoner på ulike lokaliteter med flest (8) på Sandhåland 4.1 (AO). Disse funnene må ses i sammenheng med overgang fra ekstremt mildvær til en stabil kuldeperiode – og at vipene hadde behov for å flytte på seg, eventuelt forberede sørtrekk.

Vipeflokkene som ble sett av folk ved nyttårstider fikk lokal medieoppmerksomhet og ble omtalt som for tidlig ankomne trekkfugler, noe som skulle skyldes mildvær i England. Dersom noen av vipene virkelig hadde krysset Nordsjøen midt på vinteren ville det nok ha dreid seg om fugler ført over havet pga. av alt uværet som rammet Storbritannia og Vestlandet i desember. Det er kjent fra tidligere at viper og andre vadere kan bli «tatt av vinden» når stormer feier inn fra Atlanterhavet. Viper som tar kjangsen på å overvintre så langt mot nord som hos oss, er beviselig i stand til å krysse store havområder ved kuldeutbrudd, og de som «har tatt feil av kalenderen» vil nok kunne returnere når været roer seg..

Snøfall over hele kommunen 15.1 med unntak av ei smal stripe fra Sandve til Åkra, etterfulgt av oppklaring og enda kaldere vær. De overvintrende vipene kan ha gått i en klimatisk «felle» der kjangsene er store for at de nå ikke vil klare å skaffe seg nok mat og heller ikke har krefter nok til å krysse Nordsjøen hvor det er mildvær.

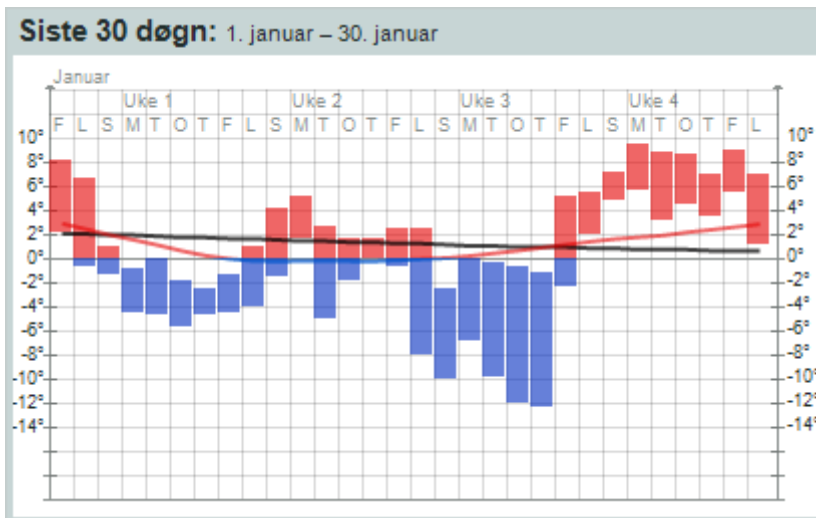
Etter tre uker med frost begynte rugdene å sulte i hjel, slik som denne funnet på et sauebeite på Blikshavn 25.1. For andre kom mildværet akkurat tids nok til at de berget livet.

Mildvær: Mot slutten av kuldeperioden var alle vipene og borte. Værskillet kom 21.-22.1 da temperaturen steg med 18 grader på et døgn. 25.1 nådde mildværet opp i 10 grader, men det var fortsatt tele i jorda. 26.1 ble det satt nye varmerekorde for Rogaland for januar.

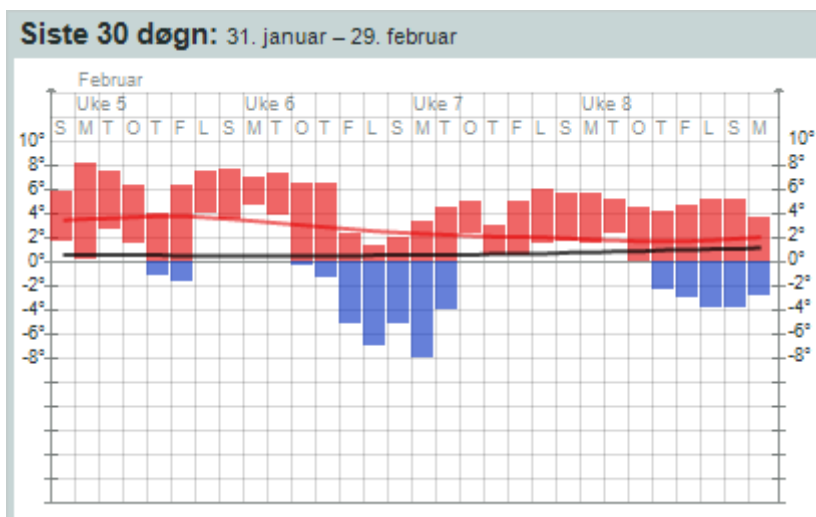
Ekstremvær Tor traff Vestlandet 29.1, storm i Rogaland, orkan (40 m/s) lenger nord på kysten. Også 30.1 blåste det kraftig fra vest hos oss. Mye blest og regn fram til 10.2.

Kjøligere: Fra 10.2 gjør et høytrykk seg gjeldende, vinden og regnet gir seg og sola kommer til syne. Første vårtegn med gråmåker som flytter inn i hekkeområdene og ravner i vårlek. Ingen trekkfugler påvist ennå.

Kjøligere vær med høytrykk og minustemperaturer igjen fra 10.2. Det ble bare noen få frostdager før været var tilbake til «normalen» med regn og kuling. Store mengder regn natt til 20.2. Etter dette fulgte en lengre periode med nordvestlig bygevær og nullføre ut måneden.

Det er lenge siden vi hadde en så kald januar som i 2016 med snittemperatur på 0,7 grader, 0,6 grader under normalen. Det ble målt 22,7 m/s under uværet Tor 29.1. Data fra Haugesund lufthavn, Karmøy.

Selv om nesten halvparten av dagene i februar hadde minusgrader, ble snittet 2,8 grader, 1,9 over normalen (flyplassen). Det kom dobbelt så mye nedbør som normal (Utsira målestasjon).

Til tross for en mild og våt februar, nesten uten snødekke, var ikke vårtegnene tidligere eller flere enn normalt. Tvert i mot. Dette kan skyldes at det innimellom var perioder med frost og tele i jorda. De alle første gravendene og tjeldene innfant seg i slutten av måneden, men ingen vipper var å se. Ved utgangen av februar var kulturlandskapet ennå svært så fattig på fugler.

Vår (mars-mai)

Den første vårmåneden startet med storm fra sørøst og et par plussgrader. 2.3: Snøvær en stor del av dagen, men etter hvert overgang til regn og +3 grader. Lavtrykkspassasjen brakte med seg en del trekkfugler til tross for lave temperaturer: flere gravand, grågås, tjeld, vipe og sandlo nådde Karmøy. Kaldluft fra nord preger været i Vest-Europa i begynnelsen av mars, og legger nok en demper på de tidlige trekkfuglenes iver etter å kryss Nordsjøen.

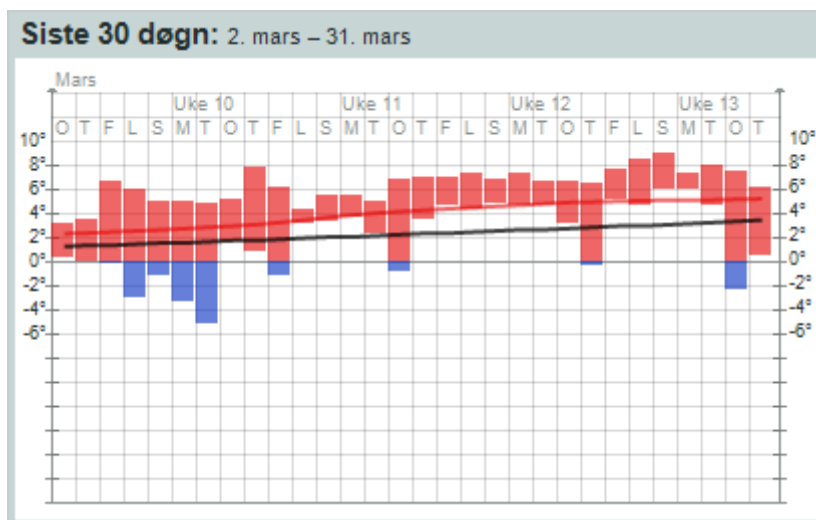
Kjølig og rolig: Første uka av mars var preget av at lavtrykkskøen inn mot Vestlandet skiftet kurs og gikk både sør og nord for oss. Det ga oss roligere vær, men også ganske kjølig, med nattefrost. Solgløtt og opp mot 7 grader på dagtid. Så godt som hele Europa lå inne i kaldluft og opplevde temperaturer langt under normalen for årstida. Dette medførte laber ankomst av tidlige trekkfugler. 10.-20.3. Midten av mars fortsatte med relativt kjølig vær, vind av SØ-retning og mye overskya. 12.3 største vipeflokken til nå med 62 ved Tarevika.

Tåkedager. 14.3-17.3: Tett tåke hele dagene langs vestsida, varmeste dagen i år 16.3 på steder i Rogaland hvor sola slapp til. Tåke langs vestsida og sol langs Karmsundet første til store temperaturforskjeller, på flyplassen var det f.eks 5 grader 15.3 mens det i Kopervik var 11. Tåke også i Nordsjøen.

Nordvest-periode 16.3-23.3. En periode med nordvest vind og oppholdsvær. Forholdsvis kjølig. Samme vær rundt hele Nordsjø-kysten med maks. temp. under 10 grader mange steder. Nordavind i Nordsjøen betyr motvind for trekkfuglene. Når det i tillegg er mye tåke og kjølig, vegrer fuglene seg mot å krysse havet. Dette er trolig årsaken til at det per 17.3 er kommet forholdsvis få av de trekkfuglene som normalt innfinner seg i første halvdel av mars som f.eks. stær, vipe, tjeld og ringdue.

Vått og vindfullt 24.3- 29.3. Lavtrykkene med sine nedbørsfelt tok turen til Vestlandet igjen. Med det fulgte også perioder med medvind for fugler med behov for å krysse Nordsjøen. Den 24. ankom vårens største flokker med bl.a. stær, vipe, tjeld, storspove, sanglerke og stær. Et voldsomt uvær passerte natt til 27.3.

Vått og kjølig. Natt til 30.3 roet været seg, det klarnet opp og temperaturen gikk under null tre netter på rad. Den 31.3 falt det snø på fastlandssida. De første dagene av april kom det masse regn og medfølgende kuling.

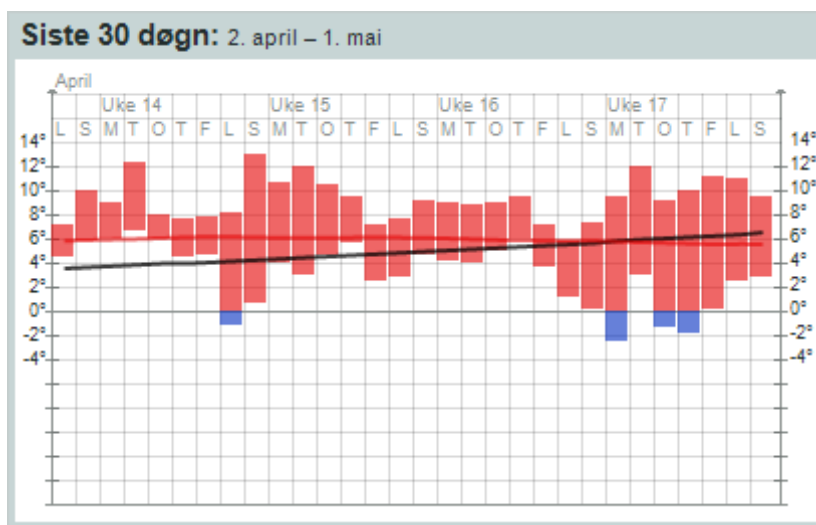

Mars var trolig litt mer solrik de fleste steder i kommunen enn normalt og med litt mindre nedbør enn vanlig i mars. Det var ingen spesielt varme dager, men snittet havnet likevel 1,8 grader over normalen (målt flyplassen).

Mild og rolig periode. 3.- 7.4. Mye gråvær, men rolige vindforhold og dager med over 10 grader på det meste.

Rolig vær 8.- 15.4: Vinden gikk over på nordvest med oppklarning og overgang til høytrykksvær. Nattefrost de første dagene, men opp mot 13 grader pga. soloppvarming på dagtid og lite vind. Særlig steinskvett ankom i store mengder disse dagene, og noen få låvesvaler og de første løvsangerne.

Utbrudd av polarluft 16.-30.4. Været gikk nå inn i kjent vår/sommermodus med lavtrykk sør og øst for oss og medfølgende isende kald nordvestkuling hos oss. Etter hvert mindre vind, men fortsatt kaldt med -2,5 på flyplassen 25.4 da det la seg mye snø helt ned i fjæresteinene bl.a. på Sørlandet. Hos oss mye sol som fikk dagtemperaturen opp i overkant av 10 grader – om ikke hver dag. Lite nedbør i perioden.

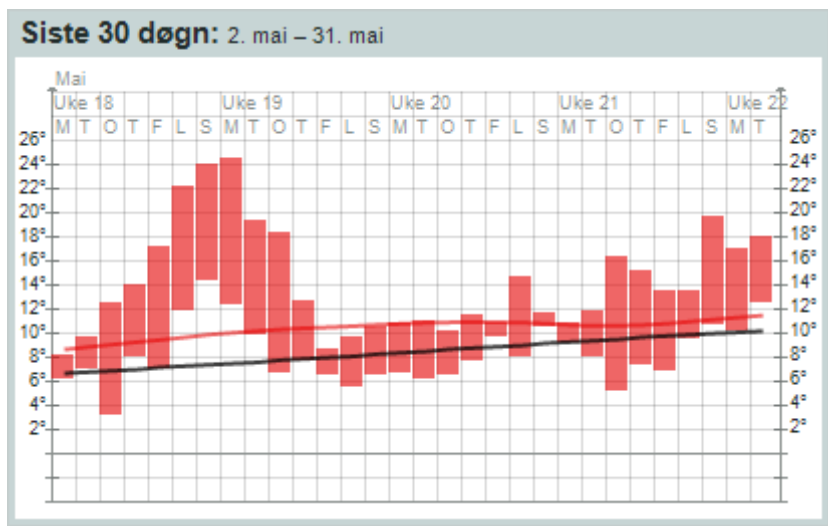

Første del av april lå temperaturen over normalen, men uten noen spesielt varme dager. Fra 22.4 og ut måneden fikk vi en kaldere periode med flere frostdøgn, men solvarme drev opp dagtemperaturene. Nedbørmengden for april endte på normalen.

Overgang til sommervarme 1.5- 12.5. Første dagen i mai øket vinden på fra sørøst i forbindelse med et kraftig lavtrykk som gav stiv kuling og regn hele dagen etterpå. I bakkant av lavtrykket var det varmere luft som fant veien nordover etter hvert, særlig fra 7.5 da Rogaland hadde dager med den høyeste temperaturen i landet, og vi fikk over 20 grader lokalt. Varmen varte til 12.5 da kaldluft fra nord begynte å gjøre seg gjeldende. Det begynner å bli tørt i bakken.

Nordavind og tørke. Etter varmebølga som kulminerte 9.5 med 24,5 grader (på flyplassen) falt maks.-temperaturen til under 10 grader i løpet av fire dager. Kuling og klarvær førte til ytterligere uttørking av jord, noe som vil gjøre mattilgangen vanskeligere for vipeunger som ikke har tilgang på myr eller vannkanter. Det kom ikke nedbør i perioden 4.5-18.5.

Varmt og vått. Siste uka av mai ble varm, langt over normalen og det kom såpass mye regn at nedbørsummen for måneden endte rundt normalen for ytre Rogaland, men med store variasjoner.

Årets mai bød på sommervær av beste sort med en temperatur på 2,6 grader over normalen og ingen døgn med frost. Nok nedbør i tillegg førte til ypperlige forhold for vipa og de andre tidlige hekkefuglene.

Sommer (juni-august)

Vått og villt: Sommeren 2016, særlig siste del, var preget av en endeløs lavtrykksskø som toppet seg med et ekstremt uvær 8.-9. 8 etterfulgt av temperaturfall til 5 grader natt til 11.8 da det kom snø og ble målt minusgrader i høyfjellet. Det var ingen sommerdager mellom 15.6 -20-7 med temperatur som nådde 20 grader. Nedbør over normalen i juli og første del av august med ekstreme mengder natt til 27.7 og hele den påfølgende dagen samt 12.-14.8 da det regnet mer eller mindre sammenhengende i over to døgn.

Høst (september-oktober)

Rekordvarmt og vått. Etter en svært våt og skyfull sommer, kom sol og varme i september. Uke 37 ble årets varmeste og temperaturen toppet seg 15.7 med 26 grader, men det stabile høytrykksværet fortsatte også inn i uke 38, men med noe lavere temperatur. Fortsatt noen sommerdager også etter dette, f.eks. 21 grader 25.9. Alt regnværet i august-september førte til at svaler gav opp 2. kulls hekking og så godt som alle insektetere (særlig svalene) dro svært tidlig på sør – og benyttet ikke varmen på ettersommeren til hekking. Det meste av oktober ble preget av tidenes høytrykk som ga svake østlige vinder og mye sol.

Vadefugltrekket var rimelig godt synlig langs strendene fram til ult. september. Av lokale strand- og sjøfugler syntes særlig tjeld og fiskemåke å ha produsert godt med unger. Observasjoner av vipe var få etter hekketidas slutt, noe som har vært typisk for de siste årene.

Overvintring

Januar-februar

Det ekstremt milde været i desember førte til at en del vipere stanset igjen på Karmøy. Noen kan ha blitt ført over Nordsjøen pga. de mange stormene. Kuldeperioden som startet ved inngangen til 2016 med barfrost, gjorde det vanskelig for vipene å finne føde. Langvarig frost og eller snø betyr døden for vipa. Redningen kan være å sette kursen over Nordsjøen. Disse 2 var i en flokk på 5 ved Røyrvika, Syre. 11.1.16.

Da været slo om fra frost til mildvær 21.1 var overvintrende vipere, gråtroster, rødvingetroster og gjess borte. Tre uker med barfrost og delvis snøkledd mark, hadde fordrevet fugler som er avhengige av bløt jord for å finne makk og småkryp, eller grønt gress slik som gjessene. Rugder ble funnet døde av sult, men flertallet syntes å ha overlevd med et nødskrisk sammen med enkeltbekkasiner ved å finne mat på små frostfrie flekker i skog eller i jordbrukslandskapet. I følge Artsobservasjoner ble det ikke sett vipere i Rogaland etter 23.1. Da hadde trolig alle som forsøkte å overvintre utvandret (eller sultet i hjel?).

Observasjoner: 5 Syre 11.1, 3 Hillesland 14.1, 5 Kvilhaug 16-17.1 (via JSI), 1 Syre 20.1 (OKB), 1 Røyrvikmarkene 31.1 (AO), kan være samme individ som ble sett på Utsira 2.-6.2. Ingen oppgang i antall observasjoner i Rogaland per 14.2. I det hele tatt svært få sett i fylket etter kuldeperioden i januar.

Ankomst

De første

Det ble ikke sett viper i februar som sannsynligvis var vårtrekkere. De første innfant seg med sikkerhet i begynnelsen av mars.

- 2.3 1 hann på eng ved Kolstøvågen sør hvor også grågjess og sangsvaner var på matjakt (AKV).
- 3.3 Flokk på 4 ved Bøvatnet (PCH), 2 Tarevika (AO).
- 4.3: Overraskende med to allerede på hekkeplass på Nordstokke, mens det ikke ble sett ei eneste vipe andre steder på Sør-Karmøy.
- 4.3 2 ved Bøvatnet (AO).
- 5.3 3 på Hillesland (JSI).
- 6.3 Fortsatt få: Flokk 10 på kortvarig visitt på Stava (OKB) og 1 på Tarevik-markene (AKV).
- 8.3 2 på Tarevik-markene, 1 på Stava. 12 på isen på Tjøsvollvatnet. Ennå ingen Kvilhaug-Hemnes.
- 9.3 11 på Hillesland sammen med en stærflokk. Ellers ingen funn. fra Sør-Karmøy i dag.
- 10.3 4 på skjær ved Sørbøneset, 1 hann på hekkeplass på Meland, 2 i Bøvatnet, 8 ved Tjøsvollvatnet (AKV). 4 over Gunnarshaug (KMS).

Hovedankomst og trekkavslutning

- 11.3 20 Kvilhaug (AO), 16 på Tarevik-markene, 1 Kvilhaug, ingen Ferkingstad-Nes-Stava eller Killingtjørn. 17 Bøvika (AO).
- 12.3 65 på Tarevik-markene.
- 14.3 Flokk 8 rastet sammen med stær på eng på Meland (nær hekkelasen).

Mars var ikke spesiell varm i 2016 og 8.3 lå det ennå is på Tjøsvollvatnet. 12 nyankomne viper rastet på rekke ute på isen.

- 17.3 5 Bøvatnet, 28 Bøvika, 17 overflygende Nordbø (KBS).
- 24.3 Vårens største flokk: 110 på markene ved Tarevika, 11 på åker sør for Stavasanden.
- 26.3 32 i flokk på Tarevik-markene, 14 Stavasanden sør.
- 27.3 En god ankomstdag med sol og sørlig kuling. Funn hentet fra AO: 15 rastet ved Bøvatnet, 30 Kvilhaug, 28 Tarevik-markene, 12 Nes, 42 Stavasanden sør, 2 Tjøsvollvatnet.
- 28.3 48 i flokk Kvilhaug, 72 i flokk på Tarevik-markene.
- 29.3 20 ved Bøvatnet (KMS), to flokker på 9 og 16 ved Kolstøvågen, flokk 34 på Kvilhaug, flokk 21 på åker Ferkingstad.
- 30.3 Flokk 60 Øvrabø (KMS). Flokk 30 på åker Ferkingstad (AKV).
- 31.3 Flokk 19 på Tarevik-markene (AO).
- 2.4 30 ved sjøen og på enga ved Kolstøvågen. Dette er trolig hekkebestanden i området – for bare 1 ble sett på hekkeplassene (Meland).
- 4.4 Fortsatt flokker som ikke har spredt seg ut på hekkeplassene: 37 Kvilhaug kan tilhøre den lokale hekkebestanden.
- 6.4 *Vårens trekk og ankomst ser i hovedsak ut til å være over, og de større rasteflokkene er borte. For videre observasjoner se kapitlet «Hekketid» som følger.*

Til hekkeplassene

Spesielt med vipenes ankomst til hekkeplassene i 2016 var at de første ankom småområdene før det ble sett vipen på steder som har hatt de største antall hekkepar de siste årene. Forklaringen kan være at småområdene har hatt bedre ungeproduksjon og dermed er mer attraktive enn de store og «farlige» eller mindre produktive plassene. Vipehann på Meland 10.3.

- 4.3 2 hanner på hekkeplass på Nordstokke forsvarte revir og jaget bort kråke.
- 10.3 1 hann på hekkeplass Meland.
- 11.3 2 hanner på hekkeplass ved Kvitamyrr. 5 vipper med sang/spill Sørhåland.
- 12.3 2 Liknes vest (AKV).
- 15.3 1 over Gamlamyrr, Dale. 4 sang/spill Rotamyrr, Nedre Risdal (AKV).
- 16.3 2 Killingtjørn, 3 Liknes øst/Ådland, 5 Stava, 5 Håvik (på tunnelfyllingen), 1 Meland, 2 ved sjøen (Kolstøvågen), 1 Sørbø/Velde, 3 Stangemyrane (AKV).
- 17.3 8 Stangemyrane, 3 Bøvatnet, 3 Gunnarshaug, 3 Brekkedalen (Torvastad), 2 Grøningå (KBS).
- 17.3 1 Ferkingstad (Lurane), 1 Nes sør, 1 Nes nord, 3 Liknes vest, 11 sang/spill Hemnes/Kvilhaug, 4 Kvitamyrr (AKV).
- 18.3 Endelig fikk de to hannene som ankom Nordstokke 4.3 selskap. En hann til og en hunn ankom i dag (AKV).
- 18.3 Flokk 15 på kubeitene på Myrvang nord, Håvik.
- 19.3 Kun 1 vippe på hekkeplass Sund, 3 Heiavatnet vest, 2 Ådland sør for skolen.
- 20.3 3 på kubeitene Myrvang sør, 1 på fyllmassene Håvik, 2 på sauebeite Meland, 2 på jorde Stavasanden N, 2 Liknes sør, 1 ved Tarevika.
- 24.3 6 Kvitamyrr, 4 Nedre Risdal, 11 Kvilhaug, 4 sør for Stavasanden, 20 Myrvang ved sjøen, 5 Meland, 2 på/ved tunnelfyllingen Håvik, 2 Nes nord ved Hoptjern, 4 vipper Nessjøen øst.
- 25.3 3 på hekkeplass Sørbø, 3 ved Bøvatnet, 1 på Mjølhuss.
- 26.3 1 på hekkeplass, Ferkingstad (Lurane), 1 Myrvang sør, 3 Nordstokke. 1 på tunnelfyllingen, 3 Meland, 2 Sørbø.
- 27.3 2 i søre enden av Hilleslandsvatnet.
- 28.3 1 syngende over Gamlamyrr, Dale/Heggheim. 1 på Hillesland-markene. 5 ved Kvitamyrr, 4 ved Rotamyrr, 2 Røyrvik, 2 i hekketerrenget Kvilhaug/Hemnes.
- 29.3 14+ i hekketerrenget på Hemnes/Kvilhaug. 7 vipper på Nes sør/Nessjøen og 1 på Lurane. 2 på hekkeplassen på Haringstad. 1 satt i vannkanten Heiavatnet øst. Ingen på hekkeplassen på Sund og Killingtjørn.
- 30.3 2 sør for skolen på Ådland. 3 på Ferkingstad/Lurane. 5 sør for Hoptjern. Stava: 4 på sletta ved sanden, 4 på avsatt åker/våtmark på Stava, 4 Liknes (vest for veien).
- 31.3 1 sang over Kolstø-hekkeplassen. Ingen Norheim, 21 skremt opp/syngende på beitemarkene på Spanne. 1 hann på hestebeitet på Røyksund. 6 vipper på Sørbø.
- 1.4 21 vipper i hekkeområdet på Hemnes/Kvilhaug.
- 3.4 Det virker som om vipene vegrer seg med å spre seg ut på hekkeplassene og søker fortsatt heller trygghet i flokker ved sjøkanten, f. eks. 25-30 vipper rastende ved Kolstøvågen. Samtidig med flokken ved sjøen: 5 ind. på/ved fyllingen nord for tunnelen på Håvik og 2 på Matland.
- 4.4 23+ i hekketerrenget på Hemnes.
- 6.4 4 på Tarevik-markene.

Observasjoner videre gjennom våren og sommeren, se neste kapittel «Hekketid».

Hekketid

Per 25.3 var det ingen tegn til reirgroping og nær forestående egglegging noe sted. Tvert imot viste en sjekk av hekkeplasser denne dagen både nord og sør på øya, laber aktivitet i forhold til hva vi har vært vant med fra tidligere år sist i mars. Mange viktige hekkeområder stod fortsatt helt tomme. Det ble f.eks. ikke funnet ei eneste vipe på Stangemyrane, Hauge, Gunnarshaug eller på Hemnes-Kvilhaug til tross for gunstige værforhold. Etter dette skjedde det imidlertid mye - og flertallet av vipene var på plass rundt 7.4, men ennå var det litt «flyt» av individer og småflokker. De første reirene med egg ble funnet på Ådland-Liknes i første uka av april; tidligst reir med 4 egg sør for Ådland skole 6.4, noe som betyr start for egglegging seinest 3.4 (H.I. Hansen).

Observasjoner fra hekkeplassene

Listet opp nedenfor er alle stedene som har hatt hekking eller hekkforsøk av vipe i prosjektperioden 2010-16. De mange faste hekkeplassene som gikk ut før 2010 er ikke tatt med. Antall viper på hekkeplassene før 1.4 i 2016: se avsnittet foran «Til hekkeplassene». Stjerne * markerer hekkeplasser som har blitt forlatt i løpet av de siste sju årene.

OSNES-VIKJÅ

- 7.4 2 syngende hanner, flokk 4 overflygende.
- 17.4 6 ind. Hekking (KMS).
- 25.5 2 par varslet unger.

HAUSKJE-HÅLAND

- 7.4 6 viper i terrenget.
- 25.5 1 par varslet, pluss 1 par med sang/hekkeaktiviteter.

SKJØLINGSTAD

- 19.7 Mulig ny hekkeplass oppdaget: 1 hunn varslet flygedyktig unge på kubeite sør for vågen.

GRØNNINGEN-BREKKEDALEN-MUNKASKARD

- 7.4 9 viper ved sauehallen, 2 vest for veien.
- 15.4 22 totalt i området, (KMS).
- 25.5 På høyden ved sauehall: 12 viper i lufta på det meste, varslet. Vest for veien, mot sjøen (Grønningen): 5 viper i lufta, bare 1 varslende. Munkaskard: Ingen viper.
- 30.5 Par med 3 unger på Grønningen, (KMS).

STANGEMYRANE NORD (STAMPEMYR)

- 5.4 3 viper med hekkeaktiviteter.
- 15.4 4 med tilhold, (KMS).
- 30.5 Et par med 3 unger, (KMS).
- 31.5 I alt 3 varslende par i hekkeområdet: 1 par ved «vipeåkeren», 2 par nær veien i sør.

STANGEMYRANE SØR-ØVRE HAUGE

- 5.4 3 ind. på restareal ennå ikke oppdyrket Stangemyrane sør.
- 7.4 11 viper vest av Hauge skole. 3 på Stangemyrane sør trolig de samme som på Stangemyrane nord.
- 17.4 12 viper i området. Hekking,, (KMS).
- 30.5 2 par varslet vest for skolen/veien. Øst for skolen/veien lettet en flokk på 15 ikke-hekkende viper. I tillegg var det hele 14 varslende viper i lufta på det meste. Stangemyrane sør: 2 par varslet unger.

ØVRABØ-NEDRE HAUGE

- 7.4 14 viper i myr/sump/beite i sør, ingen på engene, Øvrabø.
- 26.4 11 viper i området, kun 1 reirfunn, Øvrabø
- 30.5 På det meste 12 viper i lufta, mange varslende, Øvrabø. Ei vipe med 2 unger på Nedre Hauge nær veikrysset mot Vikshåland.

GUNNARSHAUG

- 5.4 5 ind. på og ved gjenlegg.
- 7.4 5 på gjenlegget, 1 sy. I nord
- 15.4 12 i området, (KMS).
- 1.5 Begge parene på gjenlegget med unger, det tredje paret med forlatt kull i eng.
- 4.5 To par med unger, 2 par med egg på gjenlegget. Viltkamera montert.

BØVATENET-BØ-NORDBØ

- 15.4 6 med tilhold rundt Bøvatnet, 1 rugende ved bedehuset (Nordbø). KMS.
- 1.5 Reiret på Nordbø ødelagt av beitende sauer, (KBS).
- 30.5 To par med unger ved vatnet, kull på 2 og 3, (KBS/KMS).

LANDE-UTVIK (REHAUGANE)

- 5.4 17 på Lande, de fleste på et gjødsla gjenlegg, 4 i kubeiteområdet på Utvik. AKV.
- 19.4 20 på Lande, 4 på Utvik. Nedpløyde reir på Lande? Ingen med egg å finne. KMS.
- 31.5 Utvik: Flokk på 13 ikke-hekkende lettet. Dessuten 1 varslende og 1 syngende, kubeitene. Lande: I sør 5 viper i lufta (hvorav 3 varslet), i nord: 8 viper med tilhold på gjenlegg (nysådd åker), hvorav et par ble sett med 2 små unger.

***Fiskåvatnet nord (Kongsheiå-Sletthei/Skeie).**

19.4 *Utgått. Siste hekking 2015.*

***Våge ved Vågetunet.**

19.4 *Utgått. Siste hekking 2014.*

VELDE (SØRBØ)

- 1.4 6 viper på hekkeplassen.
- 6.4 7 viper til stede på hekkeplassen.
- 6.5 6 viper hvorav 1 varslet og 1 sang.
- 18.5 Kun 1 vipe i området, men denne varslet unger.

KOLSTØ-MELAND-HÅVIK

Siste hekking Kolstø 2014, mulig 2015. Ennå viper på Meland og Håvik.

- 6.4 10 på sumpområdet i beitemarka sør på Myrvang og 9 på jordfyllingen nord for tunnelen. 4 på Meland.
- 2.5 3 rugende på Meland: 2 på beitet våtmark, 1 på eng.
- 6.5 Vipa på enga var borte, de to andre ok. 2 par varslet på kubeitet Myrvang sør.
- 16.5 3 viper på Meland. Ingen ruget nå, men trolig ett kull med unger, 1 sang. All hekking spolert på jordfyllingen nord for tunnelen pga. planering av område, men 3 viper i eng i NØ. 2 ungekull på de våte kubeitene Myrvang sør.
- 20.6 2 par med minst 1 unge hver nord for tunnelen, Håvik. 3 ad. pluss 2 juv. på nyslått eng på Meland.

***Stutøy**

19.4 *Utgått. Siste hekking 2010.*

***Vorra - Søre Håland (Rabben)**

19.4 *Utgått. Siste hekking 2011, mulig 2012.*

GRASVATNET

14.5 Mulig ny hekkeplass: 2 par sang/spill og syntes å være i etableringsfasen, (KSK).

***Bygnes-Østrem**

19.4 *Utgått. Siste hekking 2010.*

**Øvre Eide. Utgått. Siste hekking 2013.*

***Sund (ved Ytraland)**

16.4 *Utgått. Siste hekking 2015.*

16.4 *Grunneier hadde ingen forklaring på at vipene etter mange års hekking plutselig ikke ankom i år. De hadde hatt en normal sesong i fjor, men ikke ei vipe hadde kommet tilbake i 2016. Heller ingen andre arter som pleide å hekke på sauebeitene: storspove, tjeld og rødstilk var tilbake i år. Det var kun 5-6 kråker å se, ifølge gardbruker Einar Paulsen.*

***Sund ved Rossavatnet/Gamle Sundsveien)**

19.4 *Utgått. Siste hekking 2013.*

VEAVARDEN-SLETTEN-MANNES

19.4 6 viper i Mannes-marka, ett reir med egg funnet (via JSI).

5.5 3-4 par i Mannesmarka, ett reir med 3 egg funnet (HIH).

***Ryvingen.**

19.4 *Utgått. Siste hekking 2012.*

NORDSTOKKE

2.4 5 viper på hekkeklassen (fuktig gjenlegg). Sang/spill.

18.4 Fortsatt 5 viper på hekkeklassen hvorav 2 rugende.

27.4 Åkeren var pløyd/harvet og det ene reiret ødelagt, det andre var pinnesatt og spart.

4.5 Paret med ødelagt reir var i gang igjen på samme stedet i åkeren (rugende). Det er nå 6 viper på lokaliteten, den ene (hunn) ble merket på lokaliteten som unge i 2011.

14.5 Tjedereiret og et vipereir var plyndret. Et vipepar hadde minst 2 unger og 1 ruget i pinnesatt reir (AKV) og en omlegging (ikke pinnesatt).

28.7 4 juv. på hekkeklassen.

HARINGSTAD

4.4 6 ind. i sauebeitet.

18.4 3 ind. på hekkeklassen hvorav ei, kanskje to hadde reir.

5.5 1 par med tilhold (HIH)

HEIAVATNET (MYRENE I VEST)

4.4 1 hann sang i vest.

13.4 2 i hekkeområdet på myra i vest. Fortsatt 2 i myra 18.4, ingen tegn til hekking.

4.5 2 jaget måker vest i myra. Bekreftet 2 hekkepar 5.5 (HIH).

7.6 2 fløy opp fra myra i vest og varslet litt.

TJØSVOLL ØST-KILLINGTJØRN-ÅKRA ØST

- 4.4 Ingen viper.
- 18.4 Reir med 4 egg på sauebeitet myr, Tjøsvoll øst, HIH.
- 25.4 2 hunner i myra hvorav den ene med sikkerhet rugende.
- 5.5 2 reir i området mellom Tjøsvollvatnet sør og Killingtjørn, (HIH).
- 13.6 6 viper totalt i området, 1 varslet ved tjernet i øst (søre enden), 1 med tilhold i myr NV for Killingtjørn og 2 par varslet i vest. Ingen i selve Killingtjørn.

ÅDLAND-ØVRE-LIKNES

- 2.4 6 viper på enga sør for skolen.
- 18.4 3 viper på enga (Ådland) hvorav 2 ruget. Ingen sett på beite i øst (Øvre Liknes)
- 5.5 Fortsatt 3 rugende på enga sør for Ådland skole (ett tidligere reir var tomt). HIH.

NEDRE LIKNES-STAVA

- 5.4 I alt 9 viper i området, hvorav 2 rugende på gjenlegg (Liknes).
- 18.4 8 viper (hvorav 2 sett rugende på gjenlegg) på Nedre Liknes. På Stava 2 rugende på enga øst for Stavasanden og 2 rugende på avsatt område ØNØ for sanden.
- 6.5 1 par med minst 2 unger på avsatt område, 3 ind. på teig i nord og 3 ved Gjerdesvågen (G. Mikkelsen).
- 20.5 2 ved våt åkersteig på Stava, men i alt 7 samlet seg over. I alt 5 vest for riksveien, Liknes sør (2 jaget kråker). Totalt 12 viper i hele hekkeområdet.

FERKINGSTAD-STOL-LANGÅKER (INKLUDERT TAREVIKA OG JORDENE INNENFOR)

- 5.4 12 på eng ved Stolsånå sør for Stavasanden med hekkeaktiviteter. 3 med tilhold på Lurane.
- 11.4 22 langs Stolsånå sør for Stavasanden (2 rugende), 7 på Lurane, 6 Tarevik-markene.
- 19.4 20 langs Stolsånå (hvorav 3 sett rugende), 2 rugende på Lurane pluss et ekstra par til.
- 25.4 Ferkingsstad ved Stolsånå: 8 reir markert med pinner (7 med 4 egg, 1 med 3) og to sett rugende på avstand uten at reir ble oppdaget.
- 6.5 Det meste hadde gått galt ved Stolsånå. 7 reir var tomme, med eller uten knuste egg i reiret eller utenfor. Ett kull hadde klekt og hadde varslende foreldre, 2 ruget på 4 egg hver. 8 viper i lufta. 1 par under etablering på fuktig restmark på Stol.
- 20.5 På Lurane: 2 par varslet unger pluss et ekstra par med tilhold.
- 20.6 Ei vipe med unger i/ved Tarevika.

HOPTJERN-NESSJØEN-TAREVIKA NORD

- 4.4 7 viper med tilhold, de fleste i fuktig beite øst for Hoptjern. I alt 11 på engene ved Nessjøen, ingen sett videre sørover mot Tarevika.
- 11.4 6 ved Hoptjern, de fleste på de våte kubeitene nær tjernet, 10 Nessjøen (3 rugende)
- 19.4 6 rugende (i alt 12 individer) på eng øst for Nessjøen. I alt 11 viper på de fuktige kubeitene SØ for Hoptjern.
- 29.4 Antall rugende ved Nessjøen ned fra 6 til 4 fra 19.4.
- 7.5 Fortsatt 11 viper på kubeitene SØ for Hoptjern, både varslende og syngende. Nessjøen: 3 rugende og 1 par med minst 3 unger, pluss 2 ad. på åker nord for Nessjøen.
- 20.5 Nessjøen øst: 2 par med unger og minst 3 «løse» viper i området. Dessuten et par med unger nord for Nessjøen. Totalt minimum 9 viper i hekkeområdet.
- 13.6 1 ringmerket par (se «Ringmerking») med unger på utsprengt området ved moloen. Ellers ca. 10 viper varslende i hekkeområdet SØ for Hoptjørn.
- 16.6 Nessjøen: Minst 10 med tilhold/varslende, dessuten en ikke-hekkende flokk på ca. 25.

KVILHAUG-HEMNES

- 1.4 21 viper på hekkeplass.
- 11.4 2 viper på stor, sprøyta eng øst for kjerka, 5 ved radaren (1 rugende), 3 på Kvilhaugsvikmarkene.
- 21.4 1 vipe rovfugltatt og et reir plyndret: skall utenfor reirgropa (T. Hemnes).
- 6.5 9 separate revirer, kun 1 sett rugende (i skogfelt område) og 1 par varslende ved radaren. Det betyr ca. 20 viper i hekkeområdet.
- 19.5 Ved kubeitene i SØ: 4 ad. hvorav ei ruget og ei hadde små unger. Langs traktorveien mot nord: 5 ad. Markene mot Kvilhaug: 5 ad. Langs veien mot radaren: 5 varslet. Totalt i hekkeområdet: 19 voksne viper.

SANDHÅLAND-HAGA

- 1.4 5 viper i grenseområdet mellom Sandhåland og Haga (JSI).
- 4.4 Ingen viper å se i området (AKV).
- 20.4 3 ind. helt sør i området, hvorav ei trolig med reir.
- 19.5 1 par varslet (trolig unger) i beite sør på haga.

MJØLHUS

- 4.4 1 par på fuktig mark nord for Tuemyr.
- 20.4 1 par med reir.
- 19.5 2 viper hvorav 1 rugende (omlegging?).
- 2.6 Et par med tilhold på åker på grensa mellom Mjølhus og Sandve.

***Grødem-Syre**

- 19.4 *Utgått. Siste hekking 2015.*

NEDRE RISDAL (ROTAMYR)

- 4.4 7 viper på hekkeplassen.
- 20.4 4 viper til stede hvorav 3 trolig med reir.
- 6.5 2 varslende par.
- 7.6 3 varslende viper pluss 1 juv. i området.

***Høynes (Hålandsdalen)**

- 19.4 *Utgått. Siste hekking 2013.*

VIK-HILLESLAND (KVITAMYR)

- 1.4 6 viper med tilhold, sang/spill. Samme 7.4.
- 20.4 Fortsatt 6 viper ved Kvitamyrr.
- 2.5 Fortsatt 6, men ennå ingen tegn til ruging/unger ved Kvitamyrr. I tillegg rastet 2 ved søre enden av Hilleslandsvatnet. Fortsatt slik 6.5.
- 12.5 5 viper Kvitamyrr, ennå syngende – og ingen tegn til rugende viper eller unger!
- 2.6 Kun 2 viper med tilhold, hvorav 1 syngende. Alle evt. hekkforsøk ved Kvitamyrr har feilet i år.
- 7.6 Et par har gått til hekking på nytt gjenlegg like sør for Hilleslandsvatnet. Nyklekte unger her 27.6. To unger med ulik størrelse vokser opp på åkeren, 16.7.

HEGGHEIM-HOVDASTAD (GAMLAMYRÅ)

- 1.4 4 viper med sang/spill ved tjernet i øst, og 1 hann ved Gamlamyrrå (sang, men fløy bort).
- 7.4 Kun 1 vipe ved Gamlamyrr og ved tjernet i øst (samme ind.?)
- 20.4 Ingen ved Gamlamyrr, 1 par ved tjernet (med reir).
- 12.5 Et par varslet ved tjernet på Heggheim, et par syntes å være i etableringsfasen.

***Norheim-Moksheim**

19.4 Ingen obs. i 2016 per dato. Utgått? Siste påviste hekking 2014, mulig 2015.

SPANNE

23.5 12 individer talt samtidig i lufta på det meste, men sannsynligvis totalt rundt 20 vipere med tilhold i hekkeområdet. Mer sang enn varsling, tydet på liten hekkesuksess så langt.

***Røysund**

8.4 Utgått. Siste hekking 2015.

8.4 Den ene hannen som ble sett på hekkeplassen 31.3, var ikke å se igjen. Trolig har den ikke klart å skaffe seg make og forlatt området.

1.5 Ingen vipere.

Oppsummering av bestandsforhold

Selv om prosjektet startet i 2010 har vi ikke tilstrekkelig tallmateriale før i 2011. Legg merke til at 2015 ikke er med i tabellen pga. mannskapsmangel og for lite tid til kartlegging og tellinger. Noen tall er korrigert i forhold til de som er oppført i tidligere årsrapporter. En strek – i tabellen betyr at området ikke ble undersøkt dette året. Tallene gjelder høyeste antall vipere på hekkeplass i tida for egg og små unger, i hovedsak fra 30.3 til 10.5. Endringer i antall vipere på hekkeplasser etter dette er tatt med i hekkeplass-gjennomgangen foran. Antall vipere på de fleste hekkeplassene er ikke konstant gjennom hekkesesongen; noen drar ut av områder de har holdt til i ei stund og finner seg til rette på nye steder.

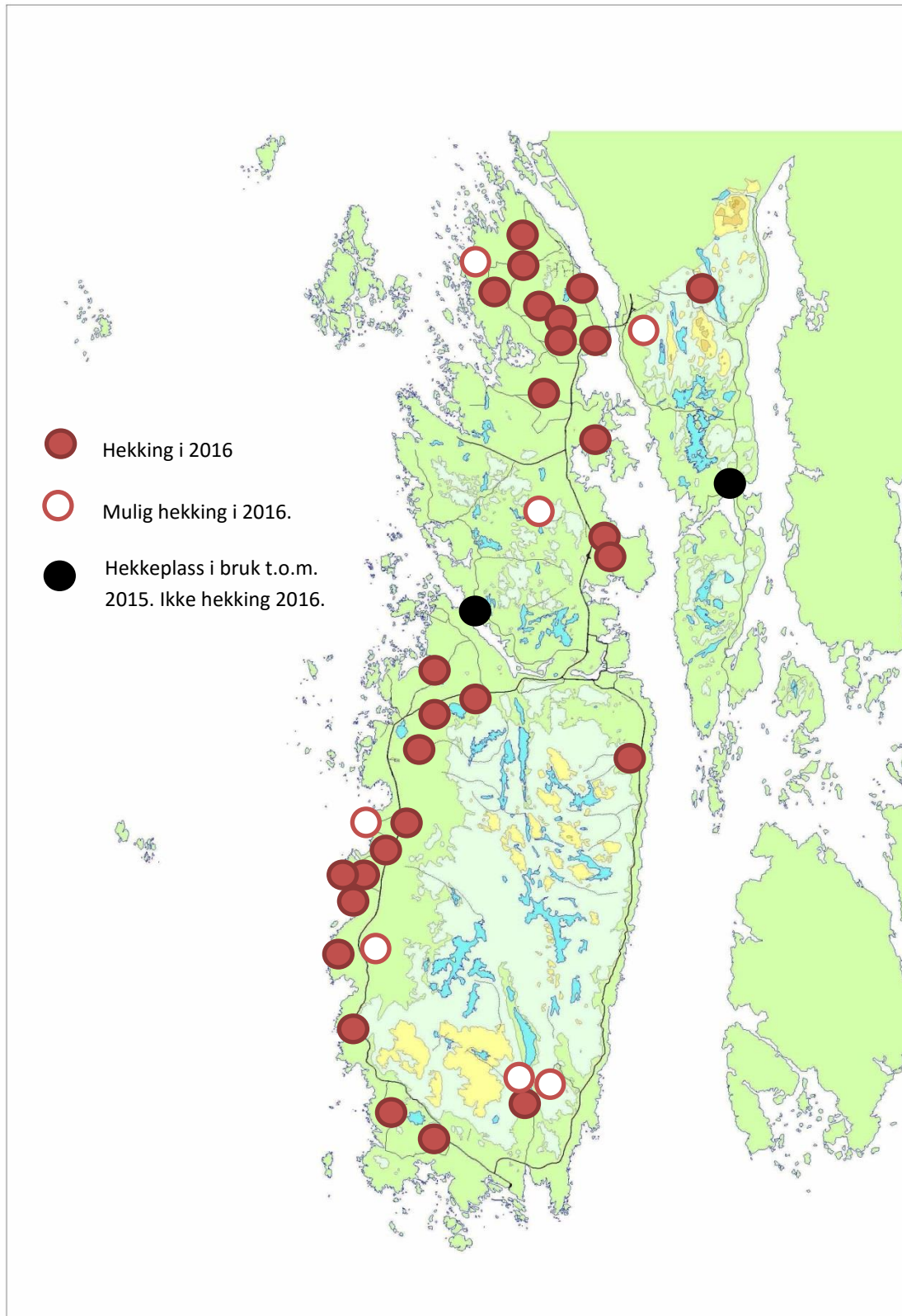
Etter årets hekkesesong sitter vi igjen med et inntrykk av at vipeprosjektet lykkes, men enda mer må til for å snu den negative bestandsutviklingen. Fortsatt produseres det for få unger til å gjenoppbygge bestanden i Karmøy. Ennå utgår nye hekkeområder og det totale antallet vipere er på vei ned. Det er tre nøkkelområder igjen på øya: Hemnes-Liknes, Håvik og Torvastad (Bø-Gunnarshaug-Øvrabø-Hauge-Hauskje-Osnes). På fastlandet ser det ut til at alle de resterende vipene hekker på Spanne.

Fra 2014 til 2016 krympet hekkebestanden med rundt 100 individer. Årets tall på i overkant av 300 hekkende individer er de laveste noen gang. Likevel har vi et godt utgangspunkt for å snu utviklingen. Til sammenligning ga en grundig kartlegging av hekkede vipere i Hordaland i 2015 et tall på kun 113 rugende vipere totalt i hele fylket. Det betyr at Karmøy kommune alene ser ut til å ha flere hekkede vipere enn hele Hordaland fylke.

Bestandstall 2011-16

Sted/antall individer	2016	2014	2013	2012	2011
Osnes-Vikjå	6	12	10	10	2
Hauske-Håland	6	14	20	18	20
Skjølingstad	2	-	-	-	-
Grøningå-Brekkedalen-Munkaskard	22	20	22	11	20
Stangemyrane nord	6	22	10	7	28
Stangemyrane sør-Øvre Hauge	18	12	12	6	10
Øvrabø	14	34	27	20	18
Gunnarshaug-Storasund	12	12	12	14	24
Bøvatnet -Bø-Nordbø	8	6	11	16	10
Lande-Utvik(Rehaugane)	24	50	24	38	16
Skeie (Sletthei)	0	12	20	20	20
Fiskåvatnet nord (Kongsheiå)	0	4	10	12	4
Sørbø	7	12	6	2	6
Våge	0	0	2	-	-
Kolstø	0	9	2	8	10
Meland	6	6	6	8	10
Håvik (Myrvang til sjø-tunnelomr.)	19	34	18	20	20
Vorrå/Rabben	0	0	0	2	6
Nordstokke	6	6	4	3	2
Sund nær Ytraland	0	14	12	16	12
Sund ved Rossavatnet	0	0	2	4	0
Veavarden-Sletten-Mannes	6	0	3	2	6
Heiavatnet	4	3	3	10	4
Haringstad	2	6	4	6	6
Tjøsvoll øst-Killingtjørn-Åkra øst	6	5	5	0	0
Ådland øst	0	0	0	10	10
Ådland(skolen sør)--Øvre Liknes	6	4	8	16	20
Nedre Liknes-Stava	16	10	14	18	33
Ferkingstad (ÅnÅ)-Stol-Lurane	26	6	12	18	6
Nes nord/Hoptjern sør	11	10	11	16	6
Nes sør/Nessjøen	12	11	12	4	10
Langåker vest (Tarevika mot Nes)	2	4	5	12	10
Langåker øst (Tarevika-riksveien)	6	2	6	4	8
Stol	0	0	4	6	2
Hemnes-Kvilhaugsvik	23	32	30	32	32
Sandhåland-Haga	3	2	6	6	12
Mjølhus	2	4	8	6	4
Hålandsdalen (Høyenes)	0	0	2	2	-
Nedre Risdal/Sørhåland	4	6	3	4	-
Vik-Hillesland (Kvitamyra)	6	5	7	6	10
Heggheim/Hovdastad (Gamlamyrå)	2	2	0	3	2
Norheim-Moksheim	0	6	10	-	-
Spanne	21	10	10	3	-
Røyksund	0	8	2	-	-
Sum	314	423	401	394	422

Kart over hekkeklassene i 2016

Valg av hekkebiotoper

Etter årets sesong framstår to habitat-typer som de viktigste i Karmøy, nemlig gjenlegg og beita våtmark.

Gjenlegg

Gjenlegg har blitt en av vipenes mest brukte hekkebiotoper de siste årene, samtidig som det er en livsfarlig plass å ha reir, med fare for å bli nedkjørt av traktorer og redskaper når jorda skal pløyas, harves, sås i eller gjødsles. Både høst- og vårgjenlegg fungerer for vipa, så lenge bonden tar hensyn under sine operasjoner på åkeren/enga. Gjenlegg som har fuktige partier eller grenser til åpent vann er ekstra ettertraktet, og på et lite høstgjenlegg på Ferkingstad var det hele 10 reir 23.4.16 med potensiale til å få 40 unger på vingene!

Høstgjenlegg på Ferkingstad i april 2016. Hele 10 reir med fullagte kull var det på denne enga 23.4. Hvorfor akkurat her og ikke på alle de andre markene rundt? Svaret ser vi på nærbildet til venstre. Det er åpen, bløt jord mellom rekkene av gras. Det er her vipeungene har de beste forutsetninger for å finne mat. Men hva skjer når bonden kommer med traktoren for å gjødsle?

Eier av et gjenlegg på Ferkingstad (bildene over) var ikke interessert i en avtale om å la være å gjødsle mens 10 vipere hadde reir på stykket. Kompensasjon for redusert avling kom ikke på tale. Vern vipa fikk lov å markere reir med pinner, slik at reir ikke ble kjørt over. Dette fungerte ikke, pinnene stod kanskje for langt fra hvert reir, eller en lur rev hadde tatt poenget og funnet vipereirene ved å gå til pinnene. Noen dager etter pinnesetting var i alle fall nesten alle reirene tømte for egg eller bare skallrester lå igjen i reirene eller like utenfor.

Beita våtmark

Slik så området rundt Rotamyrr på Nedre Risdal ut ved vipenes ankomst i mars 2016 (øverst bildet). Stedet var et av de mest produktive i forhold til antall par i 2015. Biotopen er av type «gammeldags vipemyr», slik svært mange vipper hekket da bestanden var på topp i 1970- og -80-åra. Habitatet har alt som vipa trenger: beitemark, myr/vann og åpent terreng nesten uten busker og trær. Det har foregått aktiv jakt på mår og rev i flere år i området, noe som også har bidratt til gode hekkebetingelser for vipa. Enkeltbekkasin og rødstilk hekker også i myra.

Bildet under er fra Kvitamyrr vest for Hilleslandsvatnet. Biotopen ligner på den vi finner ved Rotamyrr, men har fulldyrka areal helt til vannkanten og kyr i tillegg til sauer på beite. Beita torvmyr finnes nord for tjernet. Østsida av tjernet har hardbunn og steinstrand som gjør at strandsnipe også er hekkefugl her i tillegg til enkeltbekkasin og rødstilk. Også krikkender trives i tjernet. Det hekket ikke mer enn henholdsvis 2 og 3 par vipper på de to våtmarkene Rotamyrr og Kvitamyrr i 2016, men de representerer likevel flertallet av alle hekkende vipper som er igjen på sørspissen av Karmøy.

Kvitamyrr nær Hilleslandsvatnet på Sør-Karmøy, har produsert vipeunger i flere år, men lyktes ikke i 2016. Trolig var det rev som ødela for vipene siste året. To revehi er kjent fra nærområdet. Ett av vipeparene som mislyktes re-etablere seg på et gjenlegg som ble anlagt på Hillesland i begynnelsen av juni. Der fikk de to unger på vingene.

Jordleie

I 2016 var tre bønder med på ordningen med å leie ut åker/eng for tilrettelegging av hekking for vipa. Disse fikk økonomisk kompensasjon av BioDiv2010/Vern vipa-prosjektet for å ha avsatt areal til formålet og for arbeid som trefelling, opparbeiding av åker eller sprøyting av eng. De fire områdene er nevnt nedenfor. Dette samarbeidet med bøndene viste seg å være så vellykka at vi har planer om en utvidelse til neste sesong ved at vi får flere bønder med på laget. Det ble utbetalt 5000 kr til hver av de bøndene som var med på ordningen i 2016.

Gunnarshaug

Leie av areal hos Arne E. Aase. Tiltak: brakking av eng. Resultat: Svært vellykka. Fire par viper fikk tilsammen ca. 10 unger på vingene.

Ferkingstad

Leie av areal hos Gunnar Lurane. Tiltak: Pløye opp åker i et restområde. Resultat: Vellykka. Minst to vipepar fikk opp unger. Tjeld, storspove og rødstilk hekket også på/ved åkeren.

Killingtjørn, Tjøsvoll øst

Leie av areal hos Agnar Didriksen. Tiltak: beitetilpasning i myr (ikke beiting i hekketida) og felling av bartrær i eller nær vipas hekkeområde for å hindre flygende predatorer (kråkefugler og rovfugler) i å skjule seg i trærne og dermed lettere kunne røve egg/unger evt. ta voksne viper. Resultat: Vellykka. Både vipe, storspove og rødstilk hekket i 2016 og fikk opp unger.

De tre leieområdene som Vern vipa betalte for, slik at det kunne legges best mulig til rette for vellykka hekking. Øverst t.v. Gunnarshaug, t.h. Lurane på Ferkingstad og nederst Killingtjørn. Bildene er tatt i november og viser ikke riktig hvordan det så ut i hekketida. På Gunnarshaug ble enga brakka, på Ferkingstad var det pløyd opp åker, og ved Killingtjørn ble det felt bartrær nær myra for å vanskeliggjøre predatorers tilgang til vipenes hekkeplasser.

Høst og borttrekk

Omlegginger førte til at det fortsatt var noen vipper igjen på et par hekkeplasser fram til medio august. 12.8 var det ennå 3 ad. og 1 juv. på Nordstokke. 13.8 var et par med sine to flyvedyktige unger fortsatt på hekkeplassen ved søre enden av Hilleslandsvatnet. 15.8 hadde foreldrene reist, men de var erstattet av to ekstra ungfugler. 21.8 var alle borte, og ingen vipper ble siden sett på stedet.

Høstens borttrekk foregikk raskt og «usynlig» umiddelbart etter at ungene var flygeklare. I august ble det i følge Artsobservasjoner kun registret vipper ved Tarevika på Langåker med største flokk på 18 individer 26.8 (AO). Videre framover høsten (t.o.m. 30.9) ble det bare gjort én observasjon: en flokk på 13 på Stava 5.9 (AKV). Det betyr av vipa har blitt en av våre sjeldneste vadefugler om høsten! Karmøy brukes omtrent ikke mer som rasteplass for fremmede vipper på høsttrekk. Forklaringen på det er nok den generelle bestandsnedgangen langs kysten nord for oss og ellers i Skandinavia.

I oktober ble det kun gjort to observasjoner, begge ved Tarevika; en flokk på 6 ind. 11.10 og ei enslig vipe 16.10 (AO).

Merking, gjenfunn og kontroller

Kontroller

I prosjektperioden (2010-15) har 143 vipeunger blitt påsatt fargeringer og ytterligere 56 har kun blitt påsatt metallring. Hvert år har noen av disse blitt kontrollert igjen nær fødestedene. 2016 var første sesongen uten at viper med fargering ble sett og bare to ble sett med metallring (merket av Karmøy RG). Den ene av disse ble avlest. De få kontrollene forteller hvor stor utskiftning og dødelighet det er i bestanden og hvor nødvendig det er at et stort antall unger kommer på vingene hvert år.

Vipe (hunn) Stav. Mus. 6216373

Kontrollert på hekkeplass på Nordstokke 3.5.16 i ferd med å lage reirgrop. Merket som unge på samme sted 30.6.11. AKV.

Vipe (hann) Stav. Mus. 6216389

Kontrollert på hekkeplass (nyklekte unger) på Ferkingstad (vest for moloen) 13.6.16, ble merket som unge på Stava 13.6.13. Kontrollert i par med K00339 (se nedenfor).

Vipe (hunn) Stav. Mus. K00339

Kontrollert på hekkeplass (nyklekte unger) på utsprengt område ved Ferkingstad-moloen) 13.6.16, ble merket som unge ved Torvastad kirke (Brekkedalen) 17.6.13. I par med 6216389, se ovenfor). Hadde opprinnelig også plastring (J25C), men den var borte.

Til tross for grundig leting, ble kun 3 av de 143 vipeungene som har blitt merket i perioden 2010-15, gjenfunnet i 2016. Utrolig da at to av disse var i par. På bildet er hunnen i paret. De hadde unger nær Fishermen's Memorial på Ferkingstad. Den var merket på Torvastad i 2013. 13.6.16.

Rødlistearter og andre trua fugler i Karmøys kulturlandskap

En av de femten storspovene som overvintret på strekningen Åkra-Ferkingstad vinteren 2015/16. Her på Medhaug 3.2.

I dette avsnittet gjennomgår vi alle arter som vi anser truet i Karmøys kulturlandskap, inkludert alle arter på den nye norske **rødlista** (2015). Disse er markert med rød farge. Stjerne* betyr at arten ikke er rødlistet, men står i fare for å utgå i Karmøy pga. liten hekkebestand, at den hekker uregelmessig eller har en langvarig negativ bestandstrend. En x betyr at arten hekket i Karmøy inntil slutten av 1900-tallet, men er nå utgått. Med kulturlandskapet mener vi alt åpent landskap: innmark, utmark og heiområder med tilhørende vann og bekker. Vi unntar arter som stort sett er knyttet til skog for hekking og matsøk. Sjøfugler og andre arter som er sterkt avhengige av hav og strand kan selvsagt ikke defineres som kulturlandskapsfugler. Noen fugler, som gravand og tjeld, bruker hos oss både sjøområder og jordbrukslandskapet for å klare seg. Noen typiske skogsfugler, bruker kulturlandskapet til matjakt, slike er derfor også med i gjennomgangen.

For å følge utviklingen i bestander over tid kan det være nyttig å bruke søkefunksjonen i Artsobservasjoner. Noen lokale fuglefolk har langt inn funn langt bakover i tid. Men hvis en ser på fordelingen av antall over de siste tiårene, vil en se at histogrammene for svært mange ulike arter ligner hverandre. Artsobservasjoner kan ikke brukes uten tanke på at systemet ble lansert i 2005 og innlegging av observasjoner fra Karmøy først tok seg opp rundt 2008 – og da var det dagsaktuelle

observasjoner som i hovedsak ble lagt inn. Selv arter som før hekket vanlig i Karmøy på slutten av 1900-tallet, men som nå sjelden viser seg, har likevel ofte en stigning i antall funn i Karmøy etter 2005. Etter 2014 synes rapporteringen til Artsobservasjoner å ha avtatt noe. En annen feilkilde hvis en ønsker å finne ut hvor vanlig en hekkefugl er i Karmøy basert på funn lagt inn i Artsobservasjoner er at den geografiske spredningen av funn er snever. Et fåtall lokaliteter dominerer, slik som Tarevika, Åkrasanden, Stavasanden, Tjøsvollvatnet, Syre, Hillesland, Blikshavn og Føynå. Dette er steder hvor rapportører ofte befinner seg. Hekkefugler utover i terrenget blir i liten grad fanget opp og lagt inn.

Vern vipa håper å bli bedre på dekning av alle hekkefuglene som har sin eksistens trua i Karmøys jordbrukslandskap i årene som kommer – og har som mål å gjøre alle funn tilgjengelige i Artsobservasjoner. Observasjonene i følgende gjennomgang er gjort av AKV (Arnt Kvinnesland) når annet ikke er nevnt. AO: Funnene er hentet fra artsobservasjoner.no Registreringer fra siste del av mai og resten av hekketida var ennå ikke lagt inn i AO da denne rapporten ble avsluttet 15.11.16.

***Sangsvane**

- 11.2 2 ad med 3 juv i Øygardstjern.
 - 21.2 To familiegrupper på 5 og 6 ind. på Hillesland. En av de voksne svanene kolliderte med el.ledning og døde etter en tid av skadene (ikke ødelagte vinger). Skremt av hund.
 - 2.3 2 ad. beitet sammen med grågjess Kolstøvågen sør (AKV).
 - 4.3 2 ad. i Bøvatnet mulig de samme som var ved Kolstøvågen 3.3 (AKV).
 - 8.3 2 ad. har hatt lengre opphold på markene på Kvilhaug.
 - 26.3 1 par i Storestemmen, Kvalavåg.
 - 28.3 1 ad og 2 juv Hillesland.
 - 5.4 1 par i tjern, Ytraland. Trolig Storestemmen-paret.
 - 12.4 1 par i nordre del av Hilleslandsvatnet.
 - 18.4 1 ad. i Heiavatnet vest.
- Ingen flere observasjoner er kjent fra vår/sommer 2016. Betyr det at hekking på Karmøy er slutt?*

***Gravand**

- 13.2 Første vårankomne: 1 hann Tarevika (AO).
 - 29.2 Maken var kommet til hannen i Tarevika (AKV).
 - 1.3 5 ind. i Tarevika (AO).
 - 8.3 1 hann ved Stavasanden.
 - 14.3 Paret på plass på Søygå, Velde.
 - 15.3 En hann i Vikevågen.
 - 17.3 En hann Åkrasanden (AKV).
 - 24.3 1 par Båtsvika, Stava (AKV).
 - 26.3 1 par Skålavåg, Falnes, 1 par over Røyrvik, Syre, 1 par Storeholmen, Åkra.
 - 27.3 4 Sæbøsjøen (KMS).
 - 31.3 2 par og 1 enslig ved Stavasanden.
 - 4.4 7 ind. Stavasanden, 1 par av disse på reirplass-leiting i fiskemåkekolonien ved Hoptjern.
 - 11.4 3 par på leting etter reirplass på Nes med utgangspunkt i Tarevika.
 - 20.4 1 par i Røyrvik, Syre
 - 21.4 1 hann i Breivik, Haga
 - 5.5 1 par i Tjøsvollvatnet (G. Mikkelsen). 1 hann i Hoptjern.
 - 16.5 7 ind. i Tarevika (AO).
 - 16.6 8 pull i Tarevika (AO).
- Karmøys hekkebestand på rundt 10 par holder stand, eller er kanskje i svak vekst.*

*Brunnakke

- 14.3 3 i Vikevågen.
- 24.3 6 Myrvang ved sjøen.
- 30.3 Et par i Heiavatnet.
- 4.4 1 par Stavasanden vest
- 6.4 3 ved Kolstøvågen.
- 16.4 1 par i Bøvatnet (AKV).
- 29.4 12 i Heiavatnet, 1 par i Bøvatnet.
- 7.5 1 par i Heiavatnet, 1par og 2 hanner i Hoptjern.

Reirfunn ble gjort i Bøvatnet. Brunnakken trives nok under hettemåkenes beskyttelse. Ellers hekket det trolig et par i Heiavatnet hvor det ble notert 5 individer i slutten av juli. Selv om det nok hekker noen få par til andre steder innen kommunen, er brunnakken som hekkefugl sterkt trua i Karmøy og all jakt på arten bør forbys.

*Krikkand

- 11.3 8 Tjøsvollvatnet.
- 17.3 3 Kvitamyrr.
- 26.3 9 Bøvatnet.
- 28.3 10 Bøvatnet (AO)
- 30.3 Flokk 11 i Heiavatnet.
- 1.4 3 i tjern Heggheim (AKV).
- 4.4 1 par Heiavatnet vest.
- 5.4 4 i Sandvatnet, N-ende.
- 7.4 3 Heggheim, 5 i dam Øvre Hauge, 7 i Kvitamyrr.
- 14.4 2 i Vassbrekkevattnet (AO).
- 15.4 1 par med tilhold Kalstø i (små dammer og næringsrike sig).
- 20.4 1 par i Daleheia.
- 7.5 1 hann i Hoptjern.

Selv om det ikke ble gjort konkrete reirfunn (vanskelig å finne reir av), er krikkanda vanligere enn brunnakken som hekkefugl. Bestandsnedgangen i løpet av de siste tiårene er likevel så tydelig at jakt bør unngås slik situasjonen nå er.

*Orrfugl

- 15.3 To i og ved spillplassen på Burmaveien i kveld. Lyngen på den gamle spillplassen nylig kuttet ned for å forbedre forholdene for leik (AKV).
- 1.4 30.3 og 1.4: Ingen antydning til spill på/ved Burmaveien. 10.4 2 haner spillende ved Burmaveien, 2 hørt ved Revsånå litt seinere (de samme?)
- 20.4 Minst 5 spillende ved Burmaveien, ingen på den gamle spillplassen. 1 hunn i veikant.
- 23.4 To ved Burmaveien og en

En av de to orrhanene som benyttet den tillaga spillplassen på Burmaveien i vår. Sist i april ble den dessverre rovfuglmat. Det er nå så få orrfugler igjen i Karmøy at bestanden sannsynligvis vil være utryddet innen 2020. Det beste redningstiltaket vil være å holde mår og rev ned på et så lavt antall som mulig.19.4.16.

nord for Stiklemyrane (JSI).

Hanan på bildet som hadde spillplass nærmest den gamle (og tilrettelagte) spillplassen ved Burmaveien var i dag tatt av rovfugl. Fjær spredt omkring og rester av hodet funnet. Kroppen ellers var fraktet bort. Trolig hønsehauk som predator. Som om ikke dette var nok, ble den eneste høna sett på leiken, drept av bil noen dager seinere (den bar egg i seg). Via F. Langåker. PS! Det ble av flere observert 10-12 orrfugler på og ved spillplassen ved Burmaveien i oktober. Hvis dette er lokalt fødte fugler lover det bra for neste år.

Åkerrikse

To syngende på Ådland og to på Gunnarshaug/Norheim i løpet av mai-juni. Ingen andre tegn på hekking i år. Til tross for redningsforsøk i flere år - med avsetting av eng med syngende rikser – og vellykka hekkinger, går bestandsutviklingen feil vei. Åkerrikxa sliter trolig med å overleve langs trekkveiene og i overvintringsområdene – i tillegg til problemene på hekkeplassene hos oss. Det er antakelig bare et tidsspørsmål før vi mister de siste, men innsatsen må likevel holdes oppe for om mulig å berge hekkinger.

*Vannrikse

10.3 1-2 hørt i sivet Tjøsvollvatnet SV (AKV). Fortsatt 27.3 (AO). Neste funn på lokaliteten er fra 30.8.(AO).

Hekking har sannsynligvis forekommet i takrørsumpen i Tjøsvollvatnet også i år.

Myrrikse

Ingen registreringer fra hekketida i 2016.

Sivhøne

28.3 1 Bøvatnet (AO). Fortsatt 15.4 (KMS).

30.3 1 Tjøsvollvatnet (AKV)

I perioden april-juli ble det kun gjort observasjoner fra Bøvatnet, men uten sikre indikasjoner på hekking.

Sothøne

17.3 3 i Heiavatnet (AKV).

30.3 1 i Heiavatnet (AKV). Også 10.4.

1.5 1 i Heiavatnet og 1 i Tjøsvollvatnet.

Den årvisse hekkingen i Heiavatnet og Tjøsvollvatnet er slutt, noe som trolig har sammenheng med den store gjeddebestanden som nå er i disse vanna. Det er trist at de to naturreservatene skal bli ødelagt av den introduserte rovfisken. Det er ikke i samsvar med intensjonene i fredningsbestemmelsene. En gammel hekkefugl i Karmøy kan med dette være utgått.

*Tjeld

20.2 2 satt på moloen ved Guleholmen, Skudeneshavn (AKV).

20.1 1 rastet og søkte etter mat på Kjellskjer, Vorråvågen (AKV).

22.2 1 Medhaug/Ådland (AO).

24.2 1 Tarevika (AO).

27.2 16 Skudeneshavn (AO).

2.3 3 på Litle Sandholmen, Åkra (AKV).

3.3 Flere ankommer: 2 Flataskjer, Avaldsnes, 3 Salhus, 2 Mannes.

5.3 2 Snik, 1 Vormedal (AO).

6.3 Den første store flokken i vår; 108 individer kom i stor høyde nordover Karmsundet og slo seg ned på Kjellskjer i Vorråvågen (AKV, OKB, HIH).

8.3 5 på Litle Sandholmen, Åkra. Ennå ingen f.eks. på Stavasanden.

- 10.3 24 på skjær ved Åkrasanden, 10 på Stavasanden, 1 på holme i Tjøsvollvatnet.
- 12.3 28 på Stavasanden.
- 14.3 39 på Stavasanden, 2 på Syre, 3 på Sørbøneset. Ingen i Vik eller i Bøvågen.
- 16.3 Den irsk-merka tjelden tilbake på Stavasanden.
- 17.3 300+ på Kjellskjer, Vorråvågen.
- 17.3 De første parene på hekkeplasser Ferkingstad-Langåker-Nes.
- 17.3 Er fullstendig borte fra SØ-Karmøy. Ennå ingen obs. på strekningen Kopervik-Vikevågen. Også voldsom nedgang nord på øya, noe som viser igjen på svært få i Bøvika til nå.
- 17.3 14 Føynå (AO).
- 20.3 5 Kolstøneset (2 par og en enslig med ring BTO FP7958x).
- 24.3 400+ på Kjellskjer, Vorråvågen, fortsatt 100+ to dager seinere, men da hadde flokken flyttet inn til Guleskjerå pga. sterk vind. 5 i Vikevågen, 90 på Stavasanden, 9 ved Kolstøvågen, 43 i Tarevika, De første på hekkeplass: 1 par Nes, 1 par Stol (ved Lurane).
- 25.3 4 Sørbø, 1 par i Bøvika (paring).
- 26.3 4 Syre, ingen Sandve, 44 Sandhålandsanden, 43 Tarevika, 100 Stavasanden, 21 Litle Sandholmen
- 27.3 2 søre enden av Hilleslandsvatnet, minst 2 på Laksaskjer, Falnes (AKV). 4 Tjøsvollvatnet (AO).
- 28.3 2 ved Hilleslandsvatnet sør, 1 ved Kvitamyrr, 2 i Skålavåg, 3 på sauebeite nord for Sandvesanden, 57 i flokk Sandhålandsanden, 55 i Tarevika, 9 på Litle Sandholmen, 2 ved Bøvatnet, 2 ved Heiavatnet, 3 par ved Hoptjern, 3 par langs N. Ådlandsveg.
- 29.3 32 på Hemnessanden. 30 på markene/rastende ved sjøen, Kolstøvågen.
- 2.4 1 par ved Gamle Veaveien/Nordvatn. Flokk ca. 35 på eng ved Kolstøvågen.
- 4.4 1 par Nedre Risdal/Rotamyrr, 1 par ved Sandhåland camping, ingen sett videre sørover mot Haga-Vikra, minst 7 par Hemnes-Kvilhaug, 2-3 par ved Hoptjern, 15 ved Nessjøen i flokk pluss 4 par i terrenget, 1 par ved Heiavatnet, 1 par Veamyrrå.
- 5.4 Minst 4 par Stava/Nedre Liknes sør. 2 par ved Stolsånå, Stavasanden sør.
- 6.4 5 på Sørbøneset, ca. 20 ved Kolstøvågen (AKV). 40 Tarevika, 60 Stavasanden (AO).
- 7.4 1 par rastende ved Gamlamyrr, 1 par ved sauehall Grøningå, 1 par på eng nær sjøen Utvik.
- 14.4 10 Føynå (AO). 6 samme sted 19.4.
- 20.4 1 par på den gamle reirplassen på veiskjæring mellom Hovdastad-krysset og Krogstø.
- 26.4 2 par nær ørnereiret i Haugavågen (i VNV)
- 3.5 3 ind. Hilleslandsvatnet sør.
- 4.5 Ruging på gang i gjenleggsåkeren på Nordstokke (2 egg). Reiret pinnesatt av Vern vipa. Reir med 1 egg på eng NØ for Stavasanden. Reiret pinnesatt. AKV.
- 6.5 2 rugende med bare 10 m avstand, Kolstøneset.
- 8.5 1 par (3 egg) Mjølhussanden Ø, 1 par Fredtun S.
- Funn fra hekketida (her etter 8.5) er tatt inn i Mink- og sjøfuglrapporten for 2016. Etter antall ungfugler å dømmes, ble 2016 et godt år for Karmøys tjelder.*

***Sandlo**

- 2.3 1 på Bønasand (AKV).
- 12.3 2 hanner og 1 hunn: sang og spill, Vestheim, Bygnes.
- 14.3 3 på Stavasanden.
- 27.3 1 Tarevika, 3 Nes (AO).
- 4.4 1 overflygende Nessjøen.
- 27.4 1 par med kurtise og spill i Tarevika.
- De tre sandloparene på Vestheim industriområdet ble i år så forstyrret at de ikke klarte å få unger på vingene. Av forstyrrelser er trolig disse de verste: hundelufting og villmannskjøring med biler. Vellykka hekking ble kun konstatert på Hemnessanden.*

x Heilo

- 26.3 1 (sørlig/hunn) på Tarevik-markene sammen med viper. Fortsatt 27.3.
- 31.3 1 (sørlig) Kvilhaug (samme som 26.3?)
- 2.4 1 hann (nordlig) sammen med viper ved Kolstøvågen.
- 5.4 1 rastende på Lande (sørlig).
- 6.4 7 rastene på Tarevik-åkrene (nordlig).
- 7.4 1 landet Grøningå/Brekke.
- 11.4 1 Kvilhaug (atricaparia), 3 Tarevikmarkene (altifons).
- 23.4 Flokk 40 på eng Ferkingstad (altifons).
- 2.5 2 på åker ved Tarevika (altifons). Hannen på bildet under.
- 6.5 Ca. 40 på Hemnes/Kvilhaug rastende i tre flokker.

Ingen observasjoner i 2016 fra de tidligere hekkeområdene. Arten er definitivt utgått som hekkefugl i Karmøy. Årsaker: gjengroing og beplanting av heiene; mindre åpne arealer og flere rovdyr.

Strandsnipe

- 4.5 2 i søre enden av Stiklevatnet, 2 ved Heiavatnet.
- 6.5 1 i nord og 1 i sør ved Hilleslandsvatnet.
- 8.5 1 hørt ved sjøen, Fredtun.

Kun de første vårankomstene er tatt med. Hekket i normalt antall ved Karmøys ferskvann. En grundig undersøkelse av kyststrekningene rundt Karmøy avslørte langt høyere antall hekkepar ved sjø enn tidligere antatt.

*Rødstilk

- 7.4 1 par i myr Øvrabø og 1 i fjæra Bøvika. 1 overflygende Heggheim.
- 20.4 1 sy. Over Daleheia. 2 i Kvitamyr.
- 26.4 2 par (paring) ved ørnereiret i Haugavågen.
- 6.5 3 Kvitamyr, 3 Sørhåland.
- 7.5 2 par ved Hoptjern.
- 16.5 1-2 par på vipestykket på Meland. Stor aktivitet.

Rødstilken klarer seg bedre i Karmøy enn de fleste andre vadefuglene. Årsaken synes å være at den har flere bein (les: biotyper) å stå på. Den hekker på holmer (ternekolonier), i heiene, i næringsrike myrer og på dyrka mark. Hadde etter alt å dømme en god hekkesesong i 2016.

Storspove

- 3.2 Den årlig overvintrende flokken i området Ferkingstad-Åkra talte 11-15 ind. denne vinteren.
- 9.3 Flokk 9 Åkrasanden.
- 24.3 Flokk 30+ Ferkingstad, 2 Myrvang ved sjøen.
- 26.3 Mange ankommer. Flokk 16 på Stavasanden, flokk 24 på markene sør for sanden. 3 i fjæra på Sandhåland sammen med tjelder, 1 i Tarevika, 4 Sørbo (Velde). De første på hekkeplasser: 2 Hydro, 2 Meland.
- 27.3 1 over Heiavatnet (AO), 25 på skjær Sæbø (KMS).
- 28.3 2 sang/spill ved Gamlamyra, Dale/Heggheim.
- 29.3 2 par Hemnes.
- 31.3 Flokk 22 på Sørbo, Velde, 2 i Bøvika, 4 Myrvang, 1 hørt Skitnadal.
- 4.4 1 par (sy.) vest for Killingtjørn, 1 par Hemnes, 1 sy, Nessjøen, 1 par Haringstad, 1 par Sponberg.
- 5.4 Lande-Utvik: 3 par i området. 1 sy. Liknes sør og Sletthei.
- 6.4 Flokk 9 på Sørboeset.
- 7.4 2 par Grøningå/Brekke, 1 par Stangemyrane sør, 1 par Øvre Hauge og Øvrabø.
- 11.4 1 rastet i fjæra Vikevågen
- 14.4 Flokk 8 Føynå (AO), 1 par Myrvang, 2 par på/ved tunnelfyllingen Håvik, 1 par Tarevika-Otravika (AKV).
- 20.4 1 sy, SV for Dalsvatnet mot Hilleslandsvatnet og 1 nord for Gamlamyra, Tjøstheim. Ingen Daleheia eller Heggheim.
- 21.4 2 syngende ved sjøen Haga-Vikra.
- 26.4 1 par sang/spill Landanes/Stange. 1 par Øvrabø.
- 27.4 3 Heggheim ved Gamlamyra: leik og moro.
- 4.5 Storspoven som alltid har hekket på Nordstokke, er borte.
- 6.5 3 par Hemnes, 1 sy. Sørhåland.
- 7.5 2+ par Grødem-Syre-Mjøhus.

Det er anslagsvis 40 hekkepar igjen i Karmøy. Den resterende bestanden hekker i en viss grad i samme biotoper som vipa, men benytter likevel andre deler av områdene. Den resterende bestanden i Karmøy foretrekker blanda kulturmark som inneholder beita lyngmark og myr, vanlig beita eng og dyrka mark. Et typisk slikt område med flere hekkepar er Hemnes/Kvilhaug.

x Småspove

- 19.4 3 fløy opp fra vipeområdet sør for Hoptjern.
 - 10.5 Flokk 34 passerte over Skudeneshavn mot øst.
 - 11.5 2 Jegningen-Marøy sang.
- Fortsatt observeres det enkelte småspover i Karmøy gjennom hele hekketida. Arten er likevel ikke sett i tidligere hekkeområder på flere år. De de fleste funnene i 2016 er fra Vest-Karmøy og hekking i skjærgården Åkra-Torvastad kan ikke utelukkes.*

***Rugde**

- 4.3 1 i skogkant ved sjøen, Trivardeli.
- 17.3 1 Føynå (AO). Ennå ingen spillende noe sted.
- 20.3 2 på lydløst spill Blikshavn.
- 24.3 1 sang/spill i kveldinga, Blikshavn. Også 4.4.
- 28.3 1 skremt opp ved Alvaberg.
- 10.4 1 sang/spill over heia og Vestre Stikleskogen.

26.4 2 sang/spill Blikshavn.

Ikke en eneste observasjon av rugde er lagt ut på Artsobservasjoner fra hekketida i 2016. Ikke bare har den lokale hekkebestanden gått kraftig ned etter noen kalde vintre vi hadde for noen år siden, men rugda er også mye fåtalligere på trekk om høsten. Jakt bør ikke tillates i Karmøy de nærmeste årene.

*Enkeltbekkasin

Spillende enkeltbekkasin over Stangemyrane 7.4.16.

- 24.3 1 syngende Rotatjørn, Nedre Risdal.
- 28.3 2 sy. Rotatjørn, Nedre Risdal.
- 29.3 3 sy. Hemnes/Kvilhaug, 2 skremt opp ved Fredtun leirplass, 1 sy. Killingtjørn og 1 Åkra øst.
- 4.4 1 i myr Haringstad sør, 3 Hemnes.
- 5.4 1 med aktivt luftspill Stangemyrane (bildet over), 1 hørt i myr ved Stange Maskin, Ytraland.
- 6.4 1 Sørbøneset, 5 skremt opp fra myrer Håvik/Myrvang.
- 7.4 3 sy. Samtidig Stangemyrane nord, 1 sy. Grøningen ,1 sy. Øvrabø, 3 skremt opp Heggheim.
- 11.4 1 sy. Ved orreleiken, Burmaveien.
- 14.4 6 Føynå (AO). 2 sy. Samme sted 19.4 (AO).
- 21.3 3 skremt opp/spill ved Breivik, Haga.
- 22.3 1 skremt opp fra myr på Høynes sør for Varden.
- 26.4 3 skremt opp Øvrabø

Oppsummering mai-juli: Fortsatt vanlig hekkefugl i de fleste områder som den har pleid å være i. Noen steder er den likevel gått ut pga. planteskog og forbusking av hei og drenering av våtmark, så totalt er bestanden i Karmøy utvilsomt lavere nå enn på slutten av forrige århundre.

Hettemåke

Ingen overvintrende i Karmøy 2015/16, kun et par spredte funn.

- 6.-7.2 1 Åkrasanden (AO).

- 15.2 1 på eng ved Stavasanden (2k), AKV.
- 1.3 1 Salhus (AO).
- 14.3 Ankomsten har begynt: 1 ved Hydro, 2 i Vikevågen.
- 17.3 3 Åkrasanden (AKV), 2 Føynå (AO).
- 24.3 2 på hekkeplass, Litle Sandholmen, Åkrasanden.
- 26.3 6 på Litle Sandholmen, ingen ennå i Bøvatnet, men 3 i Bøvika.
- 27.3 12 Bøvatnet, 5 Heiavatnet, 2 Tjøsvollvatnet (AO).
- 28.3 70 Bøvatnet, 16 rastet på markene ved Tarevika, inkludert en som var merket som unge i Oslo i 2014 (JE54).
- 29.3 18 på Hemnessanden, 34 Bøvatnet (KMS)
- 30.3 2 i Heiavatnet (AKV).
- 4.4 5 ind. på Litle Sandholmen, ingen i Heia-/ Tjøsvollvatnet. 8 ind. 5.4.
- 5.4 Ennå ikke etablering/tilstedeværelse i kolonien i Bøvatnet. Bare få besøker stedet daglig.
- 7.4 Ca. 30 i Bøvatnet.
- 19.4 4 på reirplass i Heiavatnet.
- 29.4 90+ i Bøvatnet, ca. 30 på Litle Sandholmen, 12 i Heiavatnet.
- 4.5 36 på myra i Heiavatnet, ca. 30 på Litle Sandholmen.
- 7.5 1 par markerte territorium ved Hoptjern.

Oppsummering fra hekketida (mai-juni): Det var tre kolonier i Karmøy dette året. Den største i Bøvatnet med minst 110 par, Heiavatnet og Litle Sandholmen, Åkra med 20-25 par begge steder. Kolonien i Bøvatnet produserte mange unger takket være konstant minkfangst ved vatnet. Også kolonien ved Åkrasanden fikk opp mange unger, mens resultatet for Heiavatnet er usikkert fordi kolonien opphørte relativt tidlig og ble ikke fulgt godt nok opp.

Fiskemåke

- 16.3 Årets første «syngende» på Stavasanden.
 - 26.3 Ankomst til hekkeplassen på Litle Sandholmen: 21 ad.
 - 27.3 70 Tarevika, 60 Tjøsvollvatnet (AO).
 - 28.3 89 på åkrene ved Tarevika.
 - 29.3 77 på Hemnessanden, 12 spredt i hekkeområdet på Hemnes, 35 ved Hoptjern.
 - 2.4 100 i flokk på eng Nordstokke, 100+ på eng ved Hydroveien/Austevik.
 - 4.4 40+ i hekkeområdet Hemnes/Kvilhaug, ca. 40 ved Hoptjern, 36 Nessjøen mot Duekloppen, Langåker og 42 på Litle Sandholmen (45 samme sted 5.4)
 - 5.4 Ca. 40 i kolonien på Stava/Skjoldmøyene øst.
 - 6.4 Ca. 200 i Tarevika (AO).
 - 7.4 2 par på beitene Grønningen vest og 2-3 par Øvre Hauge (beite). 27 rastet i Bøvika, 27 på mark Utvik
 - 29.4 Ca. 20 på Litle Sandholmen, 25 i Heiavatnet.
 - 7.5 70+ ved Hoptjern i kolonien.
 - 8.5 2 par på høydene mellom Mjølhus- og Sandvesanden.
- Oppsummering for hekketida (mai-juni): Det er neppe mer enn 10% igjen av det antall fiskemåker som hekket i Karmøy på det mest på 1980-tallet. Hekking i heiene har tatt fullstendig slutt og de ekstra store koloniene (hundrevis av par) slik som vi bl.a. hadde på Stutøy og Ryvingen, finnes ikke mer. Den gode nyheten er at tilbakegangen synes å ha stoppet opp de siste årene. Dette kan ha to årsaker: totalt sett færre predatorer (mindre mink og mår) og vellykka hekkinger på industriområder (som Hydro, Husøy og Kalstø).*

Tyrkerdue

- 5.4 1 overflygende Stava mot nord.
 - 19.4 1 syngende Føynå (AO).
- Hekket fram til 1990-tallet på de fleste bebygde steder i kommunen. Årsakene til det nesten totale sammenbruddet i bestanden er ikke forstått. Er for tida kun å finne på strekningen*

Ferkingstad-Mannes hvor det anslagsvis hekker 10-20 par. Noen få par ble i hekketida i 2016 sett på Norheim og på Osnes hvor det begges steder muligens var hekking.

Gjøk

En av flere gjøker ved Stiklevatnet 2.6.16.

3.5 1 sang Ershaug, Vik (B. Haugen).

4.5 1 sang Skitnadal.

6.5 1 sang Heggheim sørøst. 1 sang Nordstokke.

9.5 2 fløy over golfbanen, Skudeneshavn. 1 sy. Lie.

Var uventa tallrik i hekketida i 2016 med opptil 3 hanner syngende samtidig f.eks. på Høynes. At gjøken klarer seg såpass bra i Karmøy når det registreres generell nedgang i Europa, er litt underlig. Det er imidlertid langt mellom observasjoner av ungfugler, slik også i 2016. Det er grunn til å tro at få unger kom på vingene.

Hubro

6.3 Høres nesten daglig i kveldinga Ådland øst (A. Didriksen)

7.5 1 funnet død under krykkjekolonien, Skudeneshavn (via OKB).

Kun en vellykka hekking registrert i Karmøy i 2016. Dette er oppsiktsvekkende dårlig, men føyer seg inn i rekka av «svarte» år for Karmøys hubropar.

***Hornugle**

Ingen observasjoner fra Karmøy er registrert i hekketida 2016.

***Jordugle**

30.3 1 ved Vestra Mjåvatnet (RMY).

27.4 1 ved orreleiken Burmaveien (O. Lepsø).

Ingen observasjoner lagt inn i Artsobservasjoner fra hekketida 2016. Observasjoner er likevel gjort gjennom sommer/høst i områder som kan være/har vært hekkeplasser.

*Tårnseiler

Observasjoner ble gjort på alle kjente hekkeplasser på Karmøy i 2016: Åkraehamn, Vea, Kopervik, Skudeneshavn og Avaldsnes. Med det begredelige været som vi hadde gjennom sommeren, er det tvilsomt at (mange) unger vokste opp.

*Vendehals

- 4.5 Minst 1 syngende Blikshavn fra dato og lenge etterpå.
- 1.7 Vellykka hekking i meisekasse på Bygnes hvor 11 unger kom på vingene
Arten hekker for tida årlig i Karmøy, men i svært begrensa antall. De siste års reirfunn er gjort i blandingslandskap med skog/ hager/kulturmark.

Sanglerke

- 4.3 1 syngende, Stava.
- 9.3 1 syngende Myrvang, Håvik.
- 11.3 3 sang ved Kvitamyrr.
- 17.3 2 Føynå (AO).
- 28.3 Min. 19 syngende Heggheim/Hovdastad. 3 ved Alvaberg, Falnes (1 syngende).
- 30.3 2 sy. Føynå (AO). 1 sy. Samme sted 19.4.
- 31.3 3 syngende Norheim, 1 sy. Nordstokke
- 4.4 Flere sy. Mjåvatnveien, Sandhåland/Haga, Hemnes, Nessjøen, Haringstad.
- 5.4 Mange syngende Lande, Sletthei og Myrvang.
- 20.4 Mange syngende Daleheia, Heggheim og ved Kvitamyrr.
- 21.4 Et par syngende Haga/Sandhåland
- 24.4 2 sy utenfor østre ende av flyplassen.
- 26.4 2 sy. Øvrabø
- 5.6 Syngende Humrvatnet NV.
Til tross for generell nedgang i Norge, er sanglerka fortsatt vanlig i de tradisjonelle hekkeområdene på Karmøy og finnes fra beitemarker ved sjøen på Nord- og Vest-Karmøy til de sentrale lyngheiene sør på øya.

Sandsvale

Sandsvale i gang med å grave ut reirgang i en jordhaug på Stava. 19.5.16. Før kolonien var ferdig etablert, kom gravemaskinen.

- 16.4 Minst 7 sjekket reirhull innenfor industriområdet på Kolstøneset.
- 29.4 10+ på insektjakt Heiavatnet.

Sandsvala lever et utrygt og omflakkende liv i Karmøy fordi hekkeplassene ofte er flyktige. Sannsynligvis ville opparbeiding av kunstige, men stabile reirplasser hjulpet arten. I år ble det oppdaget kolonier på Stava/Ferkingstad, på Kolstøneset og ved Haugavågen. Det hekket nok også noen få andre steder. Spesielt for året var den raske avslutningen av hekkesesongen og hurtig borttrekk. Mange lyktes likevel med hekkingen. Totalt under 100 hekkepar.

Taksvale

- 10.5 2 på reirplass Salvøy sør (mek. verksted).
- 11.5 2 på reirplass Vea nord (sjøhus).

Utbredelsen til taksvala i Karmøy er spesiell. Den hekker totalt sett i lite antall (under 50 par) og vellykka hekkeplasser oppsøkes i årrekker. Utbredelsen er underlig: En del av bestanden er knyttet til utvalgte gårder hvor reirene plasseres på siloer; som ved Hilleslandsvatnet og Gåsavatnet. En del av bestanden foretrekker maritime miljøer og hekker f.eks. på sjøhus som i Skudeneshavn og på Mannes-Vea og på industribygg ved sjø som på Bygnes. Den kan være totalt fraværende på andre tilsynelatende like (gode) miljøer.

***Svartryggerle**

- 27.3 1 Syre, 1 Tarevika (AO), 1 Beiningen (AKV).
- 28.3 1 på åker ved Tarevika (AKV).
- 31.3 1 Hovdastad (AKV), 2 Tarevika (AO).
- 5.4 1 Håvik, ved Hydroveien, på gjørmet område i eng (AKV).

Svartryggerle hann, Hovdastad 30.3.16. Arten er en av få småfugler i kulturlandskapet som har framgang. Svartryggerle er estimert til å ha maks. 100 hekkepar i Norge. Karmøy huser kanskje så mye som 10 % av den norske bestanden.

- 6.4 Hele 10 individer på Tarevik-markene (AO).
- 11.4 1 Kvilhaugsvik.
- 14.4 1 par ved Bøvatnet (AKV) 1 Grønningen (KMS).
- 23.4 1 i par med vanlig linerle, kurtise, Stava sør.
- 6.5 1 Hillesland og 1 Kvilhaug.

Svartryggerle er en av få småfuglarter som har vært i ekspansjon i Karmøy i dette århundre. Det ble notert flere hekkinger i 2016 – de fleste så ut til å være blandingspar med vanlig linerle. Stort antall: 10 individer i Tarevika 11.4 (AO). Totalt i Karmøy i hekketida: anslagsvis 20- 30 individer. Siden den så ofte hybridiserer med vanlig linerle, kan ikke antallet oppgis i par.

***Gulerle**

- 6.5 2 på åker Kvilhaug.
Ei gulerle av underarten sørlig oppholdt seg på den eneste kjente hekkeplass på Karmøy, ved Tarevika, gjennom hele sommeren. Det ble aldri sett to fugler samtidig eller konkrete tegn til hekking i 2016.

***Steinskvett**

- 5.4 1 i nypløyd åker ved Stangemyrane.
- 11.4 1 ved Hoptjørn, 1 Hillesland, 1 Blikshavn.
- 15.4 Massiv ankomst medio april.

Steinskvetten klarer seg fortsatt godt som hekkefugl i Karmøy selv om det totalt sett er færre fugler nå enn på 1900-tallet. Reduksjonen er mest merkbart i lyngheiene, men også i tidligere beitemarker hvor beiting har opphørt og gjengroing pågår.

***Buskskvett**

Buskskvetten er fortsatt en vanlig hekkefugl i Karmøy med tilhold i litt ulike habitater. De viktigste er torvmyrene i Karmøyheiene og våtmark og restområder i jordbrukslandskapet på Nord-Karmøy/fastlandet. Estimert 50-75 hekkepar i kommunen.

Svartstrupe

Henger fortsatt så vidt med som årlig hekkefugl på Karmøy. Harde vintre for noen år siden reduserte bestanden. I 2016 ble det kun bekreftet hekking sør for Ytra Mjåvatnet. Her ble det bekreftet to hekkinger (tidlig og sein i sesongen) som trolig dreide seg om samme par. Det kom unger på vingene.

***Rødvingetrost**

24.3 11+ i blanda flokk med stær og gråtrost, Meland.

29.3 Første syngende/sett på hekkeplass i vår: 1 Blikshavn.

1.4 Utrolig samlet ankomst: synger allerede «over alt».

14.4 Tidlig start for egglegging (1 egg) i et reir i hage, Blikshavn.

20.4 1 syngende Daleheia.

En merkbart nedgang i hekkebestanden etter århundreskiftet synes å ha stoppet opp. Arten var i 2016 ganske så tallrik igjen med mange syngende fugler og reirfunn i ulike skogsmiljøer og i heilandskapet.

***Duetrost**

11.3 1 Sandhåland (AO).

Kun ett funn kjent fra 2016 (per 11.11).

***Gråtrost**

4.3 12 ind. Øvre Hauge. Første større flokk etter vinteren.

8.3 Flere flokker ankommer: 50+ Søre Langåker 7.3 og 13 Vik 8.3.

11.3 100+ ved Kvitamyrr sammen med stær.

15.3 25+ Sandve sammen med stær.

23.3 De første (5+) ved hekkeplass på Hovdastad. Ellers flere større trekkflokker rundt om i dag.

24.3 Flokk 100 Nordstokke og 50+ på Meland.

28.3 Flokk 1000 ved Alvaberg, Falnes.

20.4 Påviste hekkeplasser/kolonier: Syre mot Røyrvik, Falnes prestegård, Øvrabø, Ferkingstad/Burmaveien, Hovdastad, Matland.

Hekkebestanden i Karmøy har trolig falt til under 25 % av det den var fram til 1980-årene, da gråtrosten hekket over hele kommunen – også i lyngheiene. De gjenværende småkoloniene er alle å finne i aktivt jordbruksmiljø med reirplassering ofte i klynger eller rekker av sitkagran. Bestandsestimat: 100-200 par.

x Ringtrost

14.4 1 syngende Presthammar, Ådland (AO). Ellers ingen tegn til hekking.

Ringtrosten hekket til og med 1980-årne vanlig i Karmøys lyngheier. Ingen tegn til hekking på 2000-tallet. Kun 5 individer registrert på Artsobservasjoner fra vår/sommer, samtlige antakelig fugler på trekk. Årsakene til artens forsvinning som hekkefugl i Karmøy har etter alt å dømme med forbusking og gjengroing av heiene å gjøre – og dermed konkurransefordel for andre troster som rødvinge- og svarttrost.

Gresshoppesanger

9.5 Syngende Bø og Gunnarshaug (AO).

Er sannsynligvis årlig hekkefugl i Karmøy i svært begrenset antall. Hekker i våtmark i tilknytning til aktive jordbruksområder. Under årlige 10 revirer.

*Gråfluesnapper

16.5 En ved reirkasse Blikshavn nord hvor den senere la egg. De fire ungene ble like før utflyging spist av skjære.

Antallet varierer fra år til år, men ikke noen stor vestandsendring over tid. Hekker ofte i hage/parklignende miljøer, men også i åpne furuklynger, utenom bebyggelse, men da oftest nær beitemark/vann. Estimert: 20-50 par.

*Tornskate

Årlig hekkefugl i lite antall, sannsynligvis maks. 5 par. I 2016 ble det kun registrert ett hekkepar. Typisk hekkeplass er gjengroingshei med smågraner og einerbusker, gjerne nær vann/beitemark.

Varsler

11.4 2 sang/spill Mannvardemyra (AKV).

Selv om varsleren på bildet ble observert syngende ved innledningen til hekketida, er det ingen grunn til å tro at den hekket i Karmøyheiene. Neste observasjon ble gjort samme sted 11.10 (AO).

*Nøtteskrike

20.4 2 Bygnes

Har blitt årlig hekkefugl i Karmøy. Tilhold i de eldste barskogplantningne, reirplasser både relativt åpent i furuskog, eller i tette sitkaskogklynger. Estimert 10-20 par.

x Kornkråke

Observeres for tida i lite antall i Karmøy. I 2016 kun noen få observasjoner fra vår og høst. Ingen tegn til hekking på 2000-tallet.

*Ravn

3.3 Reirbygging ved sjøen, Snørteland.

16.4 Begge reirene på SØ-Karmøy, Snørteland og Falnes, ble plyndret (av grunneiere).

De siste års stadige plyndringer av reir, gjør at ravna som hekkefugl i Karmøy faktisk er truet. Bare to par fikk så langt vi vet opp unger i 2016.

Stær

3.3 Ennå ingen større trekkflokker, men enkelte sett på kjente hekkeplasser.

10.3 Ennå bare få på hekkeplasser og hovedankomsten ikke i gang.

11.3 100+ ved Kvitamy, Hillesland.

15.3 Flere på gamle hekkeplasser i dag.

26.3 Flere flokker på et par hundre rundtom, men ikke noen kjempflokker ennå.

6.5 Har allerede begynt å mate unger i reir.

Hekkebestanden er lavere enn den var fram til århundreskiftet. Mye av dette skyldes at stæren sluttet å hekke i naturlige hulrom i trær, steinrøyser og lignende etter at mårbestanden økte. Dessuten plages stæren av en sykdom som gjør at et stort antall av ungene dør som følge av diare og at de blir liggende i ei søle av skitt i reirene.

*Gråspurv

Det har lenge vært søkelys på gråspurvens forsvinning eller nedgang mange steder i Norge. Det ser ikke ut til å være noen grunn til bekymring for arten i Karmøy. Gråspurven er fortsatt jevnt utbredt over hele kommunen der det bor folk. Mangler en del steder der det er tynt befolket, f. eks. på strekningen Blikshavn-Snørteland og sørlige deler av fastlandet, men der har den så vidt vi vet aldri vært fast hekkefugl.

*Pilfink

Fåtalligere enn gråspurven, men har likevel en solid hekkebestand i Karmøy, spredt over hele den bebodde delen av kommunen. Er mindre «byfugl» enn gråspurven og hekker oftest på større gårder med dyrehold. En spesialitet er at pilfinken synes å ha en forkjærlighet for tak med gammel, grå skifer som den, så sant det finnes hulrom, bygger reir under.

Bergirisk

Dessverre har ikke forskningsmiljøene i Norge klart å fange opp den dramatiske bestandsnekken til bergirisk- i alle fall ved kysten av Rogaland. I Karmøy har den på et par tiår gått fra å være en av våre vanligste småfugler – til å være helt på kanten av utryddelse. Bergirisk har kommet med på rødlista, men grunnene til bestandsnedgangen er ikke klarlagt. Denne er fotografert på Stava 30.3.16.

29.3 2 ved Stavasanden (øst). AKV.

31.3 1 Norheim i felt med grøftegraving i beitemark. AKV.

5.4 Flokk ca. 35 på Stava! Frøspøkende på gjenlegg tilsådd i fjor.

14.4 5 Føynå (AO).

15.4 1 overflygende ved Kalstø fyr (AKV).

19.4 1 ved Tarevika (AO), 9+ på Stava (AKV)

Undersøkelser av store deler av Karmøy-kysten i 2016 antyder at det ennå finnes en liten hekkebestand igjen i kommunen. Den befinner seg spredt ytterst langs vestsida fra Syre til Føynå. Det handler neppe om mer enn 10-15 par totalt.

*Stillits

- 10.3 1 over leirplassen Blikshavn
- 15.3 3 syngende nær hekkeplassen på Blikshavn i 2015.
- 28.3 2 overflygende Alvaberg, Falnes.
- 1.4 1 over Sørstokke.
- 15.4 3 Presthammar, Ådland (AO).
- 26.4 1 syngende Blikshavn
- 6.5 1 par/sy. Blikshavn.

En av få småfuglarter som virkelig har lyktes de siste årene og som har blitt fast hekkefugl i Karmøy. Første reirfunn ble gjort i 2015 og antall observasjoner gjennom hekketida 2016 kan tyde på at den nå hekker i passende biotoper over hele kommunen, men ennå ikke i stort antall (10-20 par?). Tilholdssteder i hekketida er åpne beitemarker og villeng/restmark med busker, kratt og treklynger slik vi finner langs østsida av Sør-Karmøy, på Torvastad og på fastlandet.

Sivspurv

- 3.4 1 ved Mjåvatnveien
- 4.4 1 ved Heiavatnet
- 6.4 En syngende fra kratt, Myrvang ved sjøen.
- 14.4 4 i Vassbrekkevatnet (AO).
- 21.4 1 sy. Haga ved sjøen.

Fortsatt vanlig hekkefugl i Karmøy, men hekkebestanden i heiene/Stiklene har falt siden forrige århundre. Flertallet hekker nå i næringsrik våtmark med takrøyr.

Gulspurv

- 18.4 1 sy. Blikshavn. Fortsatt 5.5.
- 24.4 Et par i mulig hekkebiotop ved Rambaskårfjellet.

Holder så vidt ut som hekkefugl i Karmøy. Bestanden har lenge vært svært lav og begrenset til noen få lokaliteter. Det hekker neppe mer enn 10 par i kommunen. Hekkeplassene ligger typisk i vekslende kulturlandskap bestående av lyngmark/busker/kratt og småtrær med nærhet til beitemark og åpne enger. Tegn til hekking de seneste årene har vært langs østsida av Sør-Karmøy, nær flyplassen: Rambaskår-Fiskåvatnet og på fastlandet (Tuastad og Tjoland).

Utryddelsen av vipa

Hentet fra <http://www.kjartantrana.blogspot.no/2016/04/utryddelsen-av-vipa.html> Nedlastet 5.4.16.

På noen få år har det skjedd, jorder som var fylt med levende svarte flekker, flaksende vinger og lyder nå i april - De har blitt svært tomme. Jeg er ingen dommedagsprofet, og jeg er glad når våren kommer, likevel er jeg svært betenkt over den utviklinga jeg ser på fuglelivet.

Bare i løpet av min korte tid her på jorda har noe dramatisk skjedd. Der jeg før kjørte langs jorder med fugleliv, kan jeg se at mye er endret - og jeg føler meg mer ensom enn på lenge.

Jeg hadde trodd vi alle skulle blitt mer forskrekket. At våre forskere skulle gå løs på årsakene, at biologene skulle forhindre det, at ornitologene skulle protestere og våre politikere skulle nekte dette å skje. Jeg hadde trodd at vi mennesker skulle ha mer ærefrykt for livet og naturen rundt oss, men historien den gjentar seg på nytt og nytt.

Vipa min elskede, lerka min glede, rypa min venn, du vakre svarttrost og du stolte ørn der på himmelen. Takk for alt dere har gitt meg. Mer enn poesi og musikk har dere grepet inn i sjela mi, er det rart det føles tomt? At det er skrekkelig å bli klar over at vi virkelig er vitner til den 6. masseutryddelsen.

Det gjelder så mange og mye, fra insekter til naturtyper, men det er tydeligst på fuglene. De er varslerne våre når noe farlig er på vei - Da blir de borte!

Vipa er bare et av mange eksempler, men det er et eksempel som er veldig synlig for meg. Jeg hører at mange nå på våren sier at de ser at vipene er tilbake, men har de fulgt med de siste 10 årene så vet de også at noe er rav ruskende galt.

Det er historien om vandreduen eller geirfuglen på nytt. Det tok mange år å utrydde disse, ingen trodde det ville skje, kalte det for et mysterium. Vel, mysteriet det gjentar seg; hekkeplasser ødelegges, rev tar egg, biler kjører på fugler, jorder dreneres, det brukes sprøytemidler og klimaet endres. Alt henger sammen med alt, men først og fremst handler det om en helt naturlig ting, oss - homo sapiens.

Over alt der vi har hatt muligheten har denne gale arten tatt for seg av ressursene og slaktet det ned. Vi tror vi lever i en ubegrenset verden, men sannheten er at alt på denne runde planeten har en ende.

Når det skytes 500.000 viper i året sør i Europa, er det da rart at det kommer færre tilbake til våre jorder?

Når rugder, bekkasiner, spover, troster, lerker, spurver og viper slaktes ned - I tillegg til at vi allerede har ødelagt så mye for disse vakre medskapningene, er det da rart det blir tomt rundt oss?

Einstein konstaterte at galskap er å gjøre det samme igjen og igjen og forvente et annet resultat. Nå har vi vel lært, at livet har liten verdi dersom vi ikke verdsetter alt liv? Eller er det bare tåkeprat i en verden der bare vekst og penger teller? Da kan jeg vel ikke gjøre annet enn å trekke på skuldrene av Einstein og le med et forvridt smil mot vårsola.

Den tause våren rykker nærmere

I det storslåtte og varierte jordbrukslandskapet som du ser på dette bildet fra Dale på Sør-Karmøy, hekket det i 2016 ikke en eneste vadefugl. Lyden av heilo, småspove, vipe, tjeld og storspove har stilnet. Fiskemåke, orrfugl og ender er også borte. Lurer du på årsakene? En ting er sikkert: Fuglenes forsvinning i dette området som i mange andre, skyldes ikke matmangel eller klimaendringer!

Den globale bestanden av ville dyr har krympet med 58 prosent siden 1970, viser en ny rapport fra WWF og Zoological Society of London. I deres felles rapport Living Planet heter det at reduksjonen av fisk, fugler, amfibier, reptiler og pattedyr har falt nesten tre femdeler siden 1970.

Årlig forsvinner 2 prosent av verdens virveldyr, og hvis utviklingen fortsetter i samme spor, vil to tredeler av den globale bestanden av virveldyr være borte innen 2020, ifølge rapporten.

www.abcnyheter.no/nyheter Nedlastet 27.10.2016.